Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 25 август
ПАЙШАНБА
№ 193 (4.389).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 24 август куни Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XI пленуми бўлди. Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов «Республика партия, совет ва хўжалик органларининг КПСС Бутуниттифоқ XIX конференцияси қарорлари асосида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга доир долзарб вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда: Андижон область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Орипжонов, Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси М. Рўзматов, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов, Хоразм область Боғот районидаги Нариманов номли колхоз раиси А. Искандаров, Тошкент область ижроия комитетининг раиси П. М. Абдураҳмонов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари Д. Н. Шамшетов, Жиззах область Мирзачўл район партия комитетининг биринчи секретари В. П. Скворцова, Фарғона область Ленинград районидаги «Социализм» колхозининг бригадири М. Эсонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов нутқ сўзлади.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ташкилий масалаларни кўриб чиқди. В. А. Антонов Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари — Ўзбекистон ССР министри этиб тасдиқланганлиги муносабати билан у Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ва бюро аъзоси вазифаларидан озод қилинди. КПСС Марказий Комитетининг инспектори қилиб тасдиқланган В. Н. Лобко Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ва бюро аъзоси вазифаларидан озод қилинди.

Т. А. Алимов Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети раиси этиб тасдиқланганлиги муносабати билан у Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзоси вазифасидан озод қилинди. В. А. Хайдуровнинг соғлиғи ёмонлашганлиги сабабли Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида берган аризасига мувофиқ у Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат вазифасидан озод қилинди.

Илгари Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон область комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлаган Д. Д. Берков яширин овоз бериш йўли билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари ва бюро аъзоси қилиб сайланди, яширин овоз бериш йўли билан Ўзбекистон Компартияси Навоий область комитетининг биринчи секретари А. С. Ефимов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат қилиб сайланди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлими мудирининг ўринбосари Г. С. Огризкин, КПСС Марказий Комитетининг инспектори В. Н. Крихунов, КПСС Марказий Комитети секретарининг ёрдамчиси В. К. Онисовец, КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлимининг сектор мудирлари Б. М. Истомин ва Г. М. Гибов, СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Н. Ф. Васильев, СССР Агросаноат давлат комитети раисининг ўринбосари В. И. Черноиванов, КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлимининг инструктори Н. Г. Недселькин қатнашдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми шу билан ўз ишини тугатди.

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИНИ ЯНГИ ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ИЗИГА ЎТКАЗАЙЛИК

В. П. Никоновнинг Ўзбекистонда бўлиши

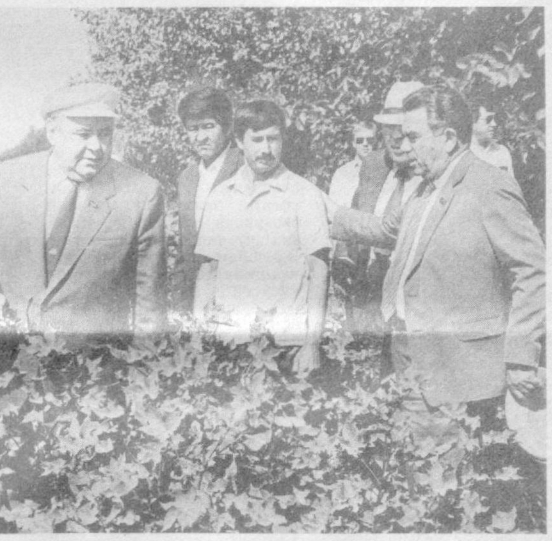

Суратларда: В. П. Никонов Самарқанд область, Каттақўрғон районидаги чорвачилик комплекси иши билан танишмоқда; Иштихон районидаги Энгельс номли колхоз пахтазорида.

Б. ЮСУПОВ фотолари. (ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов 22—24 август кунлари Ўзбекистонда бўлди. У Фарғона, Самарқанд ва Тошкент областларидаги бир қанча колхоз, совхоз ва агросаноат комплексларининг корхоналарига борди.

Қишлоқ меҳнаткашлари билан бўлиб ўтган кўпдан-кўп учрашув ва суҳбатлар чоғида агросаноат ишлаб чиқаришини интенсив ривожлантириш, уни ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш принципларида ишлашга ўтказиш муаммолари атрофлича муҳокама қилинди. Оилавий, звено, бригада пудрати, ижара шароитида ишлашни кенг жорий этиш зарурлиги алоҳида таъкидланди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Қува районининг «Коммунизм», Тошлоқ районининг «Фарғона», «Ленинград» колхозларида пахтакорлар билан учрашди. Пахта ҳосилинигина эмас, шу билан бирга оқсилга бой бўлган озуқа экинлари етиштиришни кўпайтириш имконини берадиган пахта-беда алмашлаб экишни жорий этиш (бундай алмашлаб экишни йўлга қўймай туриб, чорвачиликни янада юксалтириш мумкин эмас), тўғрисида гап борди, илм-фан ютуқларини кундалик практикага жорий этишда мутахассислар, хўжаликлар раҳбарларининг роли тобора ошиб бораётганлиги таъкидланди. Иштихон районидаги Энгельс номли колхоз далаларида маккажўхори ва соя экинларини аралаш етиштириш тажрибасига юқори баҳо берилди. Х. Ҳамроевнинг ижара звеноси бу йил ҳар гектар майдонда 80 центнердан маккажўхори ва 30 центнердан соя етиштирди. Ижарачиларнинг тажрибаси республикага кенг жорий этиш учун тавсия қилинди. Ўзбекистон ем-хашак етиштириш соҳасида катта имкониятларга эгадир.

В. П. Никонов Каттақўрғон районида йирик чорвачилик комплексининг иши билан батафсил танишди. Комплекс коллективи пудрат асосида ишламоқда ва вазни қарийб 600 килограммга етадиган буқаларни сўқимга боқмоқда. Чорвадорлар комплексда тўла самара билан ва топширилган иш учун масъулиятни ҳис этиб ишламоқдалар, кўпгина коллективлар учун яхши намуна кўрсатмоқдалар. Шу ернинг ўзида қишлоқ кооперативлари раҳбарларидан бир группаси билан қорамолларни сўқимга боқиш ва сут етиштириш тўғрисида батафсил суҳбат бўлиб ўтди. Колхоз ва совхозларда, хўжалик корхоналаридагина эмас, шу билан бирга кооперативларда, шахсий ёрдамчи хўжаликларда ҳам чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш зарурлигига эътибор қаратилди. Ана шу мақсадлар учун пудрат ва ижарани кенг жорий этиш, янги ва илғор тажриба йўлидаги тўсиқларни бартараф қилиш тавсия этилди.

Анор етиштиришга ихтисослаштирилган «Анор» совхозида, «Паст Дарғом» ва «Пахта» боғдорчилик-узумчилик совхозларида, Карл Маркс номли колхозда В. П. Никонов мева ва резавор етиштириш, сақлаш ва реализация қилиш билан қизиқди. Раҳбарлар ва мутахассислар билан суҳбатда ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик методларини жорий этишга, ҳосил нобуд бўлишини тугатишга, хўжаликларда омборлар, совутиш камералари, шунингдек тез бузилиб қоладиган маҳсулотни қайта ишлайдиган линиялар ва цехлар қуришни жадаллаштиришга эътибор қаратилди. «Пахта» совхозидаги Ўрта Осиё озиқ-овқат саноати илмий-тадқиқот институтининг мутахассислари ишлаб чиққан технология асосида ғўзапоядан пектин ишлаб чиқарадиган цех алоҳида қизиқиш уйғотди. Бу технология озиқ-овқат корхоналари учун қимматли хом ашё тақчиллигини бартараф этиш имконини беради.

Марғилон шойи комбинатида раҳбарлар ва мутахассислар билан бўлиб ўтган суҳбатда колхоз ва совхозларда кооперация принциплари асосида пиллани дастлабки тарзда қайта ишлайдиган кичик-кичик цехлар ташкил этиш тўғрисида гап борди. Бу эса хўжаликлар экономикасини мустаҳкамлабгина қолмай, шу билан бирга қишлоқ аҳолисини иш билан таъминлаш муаммосини ҳал этишга хизмат қилган бўлур эди.

КПСС Марказий Комитети секретарининг республика агросаноат комплекси меҳнаткашлари билан учрашувлари ва суҳбатлари чоғида қишлоқларни обод қилиш муаммоларига, барча социал масалаларни ҳал этишга ҳам кўп эътибор берилди.

Республика бўйлаб сафарда В. П. Никоновга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров ҳамроҳлик қилдилар.

24 август куни В. П. Никонов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида нутқ сўзлади.

Шу куни В. П. Никонов Москвага жўнаб кетди. Тошкент аэропортида уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси аъзолари ва аъзоликка кандидатлар кузатиб қолдилар.

(ЎзТАГ).

ҲОРМАНГ, СУВОРИЙЛАР!

ФОТОРЕПОРТАЖ

Одатда пахтакор августда масъулиятли мавсум — йиғим-теримга ҳар томонлама тайёргарлик кўради. Деҳқон ғўза ҳосилига ҳосил қўшишни ўйлайди, механизатор зангори кемасини ишга шайлайди. Қарши даштида жойлашган бу хўжаликда ёзнинг сўнгги ойига хос бўлган одатдаги манзара ўзгарди. Бу ерда кўсак ўтган йиллардагига нисбатан анча эрта етилди. Шу боисдан ҳосилни йиғиштириб олишга барвақт киришилди. Сифатли дефолиация қилинган пайкалларда ғўза баргининг маълум қисми тўкилгандан сўнг терим агрегатлари далага олиб чиқилди.

Мана бир неча кундирки, қўриқдаги пахтазорларда машиналар ҳайқириғи янграмоқда. Косон районидаги «ВЛКСМ XX съезди» совхози чўлқуварлари фурсатни бой бермай оқ олтин йиғимтеримини бошлаб юбордилар. Асосан комсомол-ёшлардан иборат бўлган мазкур хўжаликда дастлабки мавсум мусобақаси қизғин тус олди. Зангори кемалар дастлаб Аҳмад Нормуродов бошлиқ бригада далаларига миниб чиқилди. Беш йилликнинг учинчи йилида 90 гектар майдонда ғўза ўстирган комсомол-ёшлар коллективи мўл ва эртаги ҳосил етиштирди.

— Бригада экинзорлари тўртта пудратчи оилавий звенога бўлиб берилган, — дейди коллектив бошлиғи А. Нормуродов. — Илғор усулда иш юритиш чўл шароитида айниқса юқори самара берди. Пудратчилар виждонан меҳнат қилдилар. Натижада ҳосил барвақт етилиб, теримни эрта бошлаш мумкин бўлди.

Бригадирнинг ва звено бошлиқларининг қувончи чексиз. Ҳар қайсиси 21 гектар ерда деҳқончилик қилган Убайдулла Назаров, Бекназар Тожиев бошлиқ звенолар бир иш кунида йиллик планни бажардилар. Уларда машиналар билан биринчи теримдаёқ планни қоплайдиган даражада оқ олтин йиғиштириб олинди. Ҳисоб-китоблар қолган звеноларда ҳам марра эгалланишини кўрсатмоқда.

— Бу йил деҳқончилик учун анча қулай келди, — дейди совхоз бош агрономи Дўстмурод Хўжамуродов. — Кўкламда ҳам, ёзда ҳам обҳаво кўнгилдагидек бўлди. Шунинг учун экишни ва парваришни агротехника қоидалари асосида, қулай муддатларда ўтказдик. Ишни пудрат асосида ташкил этганимиз ҳар томонлама қўл келди. Барча майдонларда планни бажарадиган даражада ҳосил бор. Суръатни ошириб, мавсумни ёғин-сочинли кунлар бошлангунгача туғаллаш тадбирларини кўраяпмиз. Даладаги оқ олтин асосан агрегатлар ёрдамида саранжомланади. Айни пайтда бешта зангори кема тўхтовсиз ишлатилмоқда.

Пайкал четида бурилаётган машинага яқинлашдик. Уни механизатор Тошботир Шукуров бошқараётган экан.

— Эрта баҳордан бери трактор рулидаман, — деди у биз билан сўрашаркан. — Ер текислашда, уруғ қадашда, экинни озиқлантириш, қатор ораларини юмшатишда қатнашдим. Энди эса машина билан пахта тераяпман. Мавсумда 100 тонна дурдона уйиш мажбуриятини олгандим. Ҳозир кунига бункердан 6 тоннадан ошириб тўкаяпман.

Бошқа механизаторлар ҳам ғайратга ғайрат қўшмоқдалар. Улар агрегатларни моҳирона бошқариб, ҳар дақиқадан унумли фойдаланишаяпти. Дала гвардиячилари ўртасида социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилган. Меҳнат беллашуви вақти-вақти билан якунланиб, ғолиблар рағбатлантирилмоқда. Теримда иштирок этаётганларга самарали ишлаш ва мароқли ҳордиқ чиқариш учун барча шароит яратилмоқда.

— Совхозимиз Қарши даштидаги энг кенжа хўжалик, — дейди директор Тўра Йўлдошев. — У шу йил баҳорда ташкил этилди. Хўжалигимиз меҳнат аҳли дастлабки мавсумни муваффақиятли якунлаш, юқори ҳосил етиштириб, баракали оқ олтин хирмони яратиш иштиёқида астойдил тер тўкаяпти. Ҳаво қулай келганлиги, сув етарли бўлганлиги, агротехника қоидалари ўз вақтида ўтказилганлиги эртаги пахта етиштириш имконини берди. Чўлқуварларимиз дастлабки йилда 300 гектар майдонда ғўза ўстирдилар. Энди йиғим-теримни қулай муддатларда ўтказиш ва тезроқ туғаллаш тадбирларини кўраяпмиз.

Таъкидлаш керак, совхоз директори кўкламда сайлов йўли билан шу вазифага қўйилган. Бу вазифага учта номзод кўрсатилганди, Тўра Йўлдошев энг кўп овоз олди. У Тошкент қишлоқ хўжалиги институтини тамомлаган, олий маълумотли бухгалтер-иқтисодчи. Янги хўжалик у анчадан бери меҳнат қилаётган участка базасида ташкил этилди. Шунинг учун раҳбарликда унча қийналмаяпти. Одамлар таниш, бирбирига меҳр-оқибатли, раҳбарнинг ҳурматини жойига қўйишади. Ишни оқилона йўлга қўйишда, пахтадан мўл ва эртаги ҳосил етиштиришда совхоз аҳлининг ҳамжиҳатлиги, уюшқоқлиги ҳам катта таъсир кўрсатди.

— Хўжалигимиз фаолияти энди бошланди, — деб давом этди директор.— Унинг келажаги порлоқ. Янги ерлар ўзлаштирамиз, экин майдонларимиз кенгаяди. Келгусида совхоз бўйича ҳар йили 12 минг тонна оқ олтин тайёрлаш кўзда тутилган. Ҳозир эса чўл саховатини ошириш, тупроқ унумдорлигини кўтариш, алмашлаб экишни тўлиқ жорий этишга эътибор бераяпмиз. Шунингдек, бошқа соҳалар ҳам ривожлантирилмоқда.

Кенжа хўжаликнинг қадами қутлуғ келаяпти. Асосий тармоқ — пахтачиликда қувончли натижаларга эришилмоқда. Совхоз аҳли даладаги ҳосилни нест-нобуд қилмай саранжомлаб, Ватан омборига топшириш учун бутун кучғайратини ишга солмоқда. Айниқса, механизаторлар ибрат кўрсатишаяпти. Чўлқуварларнинг нияти дастлабки йилда белгиланган планни икки ҳисса ошириб бажаришдан иборат.

Э. ИБРОҲИМОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Бош агроном — совхоз партия ташкилотининг секретари Дўстмурод Хўжамуродов (ўнгдан иккинчи) моҳир механизаторлар Нажмиддин Войисов (чапдан), Тошботир Шукуров, Эшмурод Қурбонов, Ўткир Хўжақулов ва Мустафо Бўтаев билан суҳбатлашмоқда. 2. Зангори кемалар пахтазорда.

Е. БОТИРОВ фотолари.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

СССР Министрлар Совети «Аҳолига пулли хизмат соҳасини тубдан қайта қуриш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Қарорнинг лойиҳаси КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил июль пленумида маъқулланган эди.

Қарорда СССР Министрлар Совети шуни қайд этдики, партия XXVII съездининг талабларига мувофиқ иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, маҳаллий Совет органлари, министрликлар ва идоралар хизмат соҳасини ривожлантириш масалаларига кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолдилар. Аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ҳажмини ўстириш суръатлари ошди, уларнинг тури кўпайди.

Бироқ пулли хизматлар соҳаси ҳали ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйилган бўлиб, секинлик билан ривожлантирилмоқда. Аҳолининг пулли хизмат кўпгина турларига бўлган талаб-эҳтиёжи қондирилмаяпти, истеъмол харажатларида бундай хизмат турларининг улуши пастлигича қолмоқда. Мамлакат регионлари, шаҳар билан қишлоқ ўртасида хизматлардан фойдаланишда катта тафовутлар ҳали ҳам мавжуд.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, министрликлар ва идоралар олдига замонавий моддий-техника базасини вужудга келтириш, корхоналар ва бирлашмалар қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар, уларнинг ҳаммасини хизмат кўрсатишга жалб этиш, кооперативларнинг кенг тармоғини вужудга келтириш, якка тартибдаги меҳнат фаолиятини ривожлантириш, пулли хизмат соҳасида хўжалик механизмини такомиллаштириш, корхоналар ва бирлашмаларнинг аҳолига пулли хизмат кўрсатиш соҳасидаги фаолиятига хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи пул билан таъминлаш принципларини кенг жорий этиш, меҳнат коллективларининг, кооперативларнинг ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи кишиларнинг ташаббусига тўсқинлик қилаётган асоссиз чеклашларни бартараф этиш асосида пулли хизмат соҳасини қайта қуриш, уни ривожлантиришни кескин жадаллаштириш ҳамда аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини тубдан яхшилаш вазифаси қўйилди.

Аҳолининг хилма-хил хизматларга бўлган талаб-эҳтиёжлари қондирилиши учун халқ депутатлари Советларининг роли ва масъулиятини кучайтириш кўзда тутилган. Шаҳар билан қишлоқ аҳолисига кўрсатиладиган маиший хизмат даражаларидаги тафовутларни бартараф этишга алоҳида эътибор бериш мўлжалланади.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига, СССР министрликлари ва идораларига қуйидаги вазифаларни босқичма-босқичма-босқич ҳал этиш топширилди:

1990 йилгача — 1986—2000 йилларда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ва хизмат соҳасини ривожлантириш комплекс программасига нисбатан аҳолига кўрсатилаётган пулли хизмат ҳажмини ҳар йили 15—20 процентдан ошириб, 1990 йилда аҳолига пулли хизмат кўрсатиш умумий ҳажми 72,4 миллиард сўмликка етказилсин, аҳолининг барча қатламлари кам бўлмаган хизматлардан бемалол фойдаланиши таъминлансин;

ўн учинчи беш йиллик охиригача, аҳолининг пулли хизматга бўлган эҳтиёжи асосан қондирилсин, бундай хизматлар ҳажми 1995 йилда 119,2 миллиард сўмгача етказилсин, шу асосда аҳолининг истеъмол харажатлари структураси анча яхшиланиб, улардаги пулли хизмат улуши 19 процентга қадар оширилсин.

Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш планларининг лойиҳаларида маиший ва соғломлаштириш хизматларини, шунингдек туризм, дам олиш, ҳордиқ чиқариш ҳамда кўп талаб қилинаётган бошқа хизматларни устун даражада ривожлантиришни кўзда тутиш мўлжалланади.

Хизматларнинг конкрет турларини ривожлантиришнинг бош вазифалари белгиланди.

1995 йилда маиший хизмат ҳажмини 1987 йилга нисбатан 2,3 баравар ошириш кўзда тутилган. Уй-рўзғор ишларида меҳнат сарфини камайтиришга кўмаклашувчи хизматлар (кир ювиш, буюмларни химиявий тозалаш, кийим-кечак ремонти ва бошқа иш турлари) ривожлантирилади. Турар жойларни (квартиралар, уйларни) ремонт қилиш ва қуриш, боғдорчилик ширкатлари учун иморатлар, аҳолининг буюртмалари бўйича гаражлар ва бошқа иморатлар барпо этиш соҳасидаги хизматларни 1989—1990 йилларда ҳар йили камида 30 процентдан ошириб бориш, ўн учинчи беш йиллик охирида эса аҳолининг шу хизматларга бўлган талаб-эҳтиёжини қондириш назарда тутилади. Техника хизмати станциялари тармоғини кенг ривожлантириш, улардаги иш сменасини кўпайтириш, бундай хизматларни автотранспорт корхоналарида, автозаправка станцияларида, кооператив гаражларда ва машиналар қўйиладиган жойларда бажаришни ташкил этиш асосида аҳолининг транспорт воситаларига техник хизмат кўрсатиш ва ремонт қилишга бўлган талабини асосан қондириш мўлжалланган. 1990 йилдаёқ аҳолининг барча шаҳарларда, район марказларида, совхоз ва колхоз қўрғонларида юк ташиш хизматига бўлган талаб-эҳтиёжлари батамом қондирилади, шу мақсадда шартнома асосида умум фойдаланишдаги транспорт билан бир қаторда идораларнинг автомобиль транспортини жалб этиш назарда тутилмоқда. Ер участкаларига ишлов бериш ва ўғит солиш, ўсимликларнинг зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш, кичик механизация воситаларини ҳамда боғдорчилик-полизчилик анжомларини ижарага бериш каби ва бошқа хизмат турларини жадал ривожлантириш кўзда тутилган.

Туризм, дам олиш ва ҳордиқ чиқариш соҳасида хизмат кўрсатиш ҳажмини 1995 йилда 1987 йилга нисбатан 3 баравар кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Шу мақсадда санаторий-курорт муассасаларининг, дам олиш уйларининг, пансионатлар ва бошқа соғломлаштириш муассасаларининг, шунингдек меҳмонхоналар, кемпинглар ва мотелларнинг мавжуд (жумладан идораларнинг) моддий базасидан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиш кўзда тутилган, жумладан мазкур муассасаларнинг иш мавсуми анча узайтирилади. Янги соғломлаштириш муассасалари қурилиши, биринчи навбатда ота-оналарнинг болалар билан дам олиши учун шундай муассасалар қурилиши ҳам кенгайтирилади.

1988—1989 йилларда мамлакатнинг барча курорт зоналарида дам олиш ва даволаниш учун йўлланмасиз келувчи гражданларга комплекс хизмат кўрсатувчи хўжалик ҳисобидаги ташкилотларни барпо этиш вазифаси қўйилди. Бу гражданларни озиқ-овқат, уй-жой, транспортга билетлар, маданий экскурсия тадбирлари билан ана шу ташкилотлар таъминлайди. Аҳолининг дам олишини ташкил этиш учун хусусий уй-жой фондидан ва бошқа турар жой биноларидан кенг кўламда фойдаланиш мўлжалланади.

Маиший хизмат пунктларини, хўжалик ҳисобидаги даволаш кабинетларини ташкил этиш, пулли маданий-оммавий ва соғломлаштириш тадбирларини ўтказиш асосида дам олувчиларга йўлланма қийматига кирмайдиган қўшимча пулли хизмат кўрсатиш кўпайтирилади. Шаҳар ва район маданий-спорт комплексларини, ёшларнинг маданият марказларини ва ҳордиқ чиқариш марказларини ташкил этиш кўзда тутилган.

Жисмоний тарбия, спорт ва соғлиқни сақлаш соҳасида бепул хизмат кўрсатиш билан бир қаторда пулли хизматни анча кенгайтириш учун шарт-шароит яратиш мўлжаллаб қўйилган. Спорт иншоотлари тармоғини кенг ривожлантириш, пулли секциялар, группалар, спорт клубларини, хўжалик ҳисобидаги «физкультура ва саломатлик» бирлашмаларини ташкил этиш асосида физкультура ва спорт муассасаларининг хизмат ҳажмини кўп карра ошириш лозим бўлади. Шу мақсадда корхоналар ва бирлашмаларнинг, спорт жамиятларининг, мактаблар, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг, маданият ва истироҳат боғларининг, дам олиш уйлари ва базаларининг, санаторийлар ҳамда бошқа ташкилотларнинг стадионлари, бассейнларидан, спорт заллари ва иншоотларидан мумкин қадар кўпроқ фойдаланилсин.

Медицина, тиббий-социал ва соғломлаштириш хизматларини кенгайтириш, хўжалик ҳисобидаги консультация-диагностика ҳамда стоматология поликлиникалари ва бўлимлари, наркология амбулаторияларн ва кабинетлари, косметология шифохоналари ва соғломлаштириш комплекслари, доимий парваришга муҳтож кишилар учун пансионатлар тармоғини ривожлантириш назарда тутилган. 1995 йилда пулли медицина хизмати ҳажми 1987 йилга нисбатан 4 баравар оширилиши кераклиги белгилаб қўйилган.

1995 йилда аҳолига кўрсатиладиган алоқа соҳасидаги хизмат ҳажмини 1987 йилга нисбатан 2,1 баравар кўпайтириш мўлжалланган. Телефон алоқаси хизматини устун даражада ривожлантириш кўзда тутилади: 1995 йилда ҳар икки оиланинг бирини телефон билан таъминлаш вазифаси қўйилган.

Абонентларга социал-маиший масалалар ҳамда бошқа масалаларга доир справкаларни берувчи пулли справка-ахборот хизматлари тармоғини, шунингдек нотариал конторалар ва юридик консультациялар тармоғини анча кенгайтириш; замонавий ҳисоб техникаси воситаларини қўлланиш билан турар жой майдонини алмаштириш вариантларини танлашда аҳолига хизмат кўрсатувчи хўжалик ҳисобидаги ташкилотларни зарур миқдорда тузиш лозим бўлади.

СССР Темир йўллар министрлигига, СССР Граждан авиацияси министрлигига, СССР Денгиз флоти министрлигига ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига аввало мамлакатнинг саноат регионларини курорт зоналари ва туризм марказлари билан боғловчи линияларда пассажир ташиш ҳажмларини биринчи навбатда кўпайтиришни кўзда тутиш, 1990 йилдаёқ аҳолининг шундай ташишларга бўлган талаби асосан қондирилишини назарда тутиш; вокзалларда, аэропортларда, денгиз ва дарё портларида, тўхташ пунктларида ва йўлда пассажирларга қўшимча қулайлик ва шинамлик яратувчи пулли хизматларнинг ҳар хил турлари кўрсатилишини уюштириш, билетлар сотиш ташкил этилишини яхшилаш вазифаси топширилди.

СССР чет эл туризми давлат комитетига ажнабий туристларга кўрсатиладиган хизматни яхшилаш билан бир қаторда совет гражданларига хизмат кўрсатиш учун мавжуд имкониятлардан тўлиқроқ фойдаланиш ва уларга 1990 йилда 416 миллион сўмлик ва 1995 йилда 770 миллион сўмлик ҳажмда пулли хизмат кўрсатишни таъминлаш тавсия этилди.

СССР Алоқа воситалари саноати министрлигига, СССР Радио саноати министрлигига, радиоэлектрон аппаратлари ва мураккаб рўзғор техникаси тайёрловчи бошқа министрликларга радиоэлектрон аппаратлар ҳамда мураккаб рўзғор техникасига фирма техник хизмати кўрсатувчи ва ремонт қилувчи ихтисослаштирилган техник-савдо ва техника марказлари кенг тармоғини вужудга келтириш ишларини кучайтириш, тайёрловчи корхоналар ишлаб чиқараётган рўзғор аппаратлари ва техникасини ундан фойдаланиш гарантия муддати мобайнида ҳам, шунингдек бу муддат тугагандан кейин ҳам техникавий хизмат кўрсатиш ва ремонт қилишга ана шу корхоналарнинг ҳаммасини жалб этиш, қишлоқ аҳолисига қарашли радиоэлектрон аппаратлар ҳамда мураккаб рўзғор техникасига техник хизмат кўрсатиш ва уни ремонт қилишни ташкил этишни анча яхшилаш чораларини амалга ошириш ҳисобига, шартномаларга асосан иттифоқдош республикалар аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрликлари системасининг корхоналари билан баҳамжиҳат иш кўриш асосида радиоэлектрон аппаратлар ва мураккаб рўзғор техникасига фирма техник хизматини ҳамда уларнинг ремонтини жадал ривожлантиришни таъминлаш топширилди

Иттифоқ ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига ўз қарамоғидаги территорияда радиоэлектрон аппаратлари ва мураккаб рўзғор техникасига фирма техник хизматини ҳамда уларнинг ремонтини ташкил этишда зарур ёрдам бериш, шу мақсадлар учун ишлаб чиқариш биноларини барпо этиш ва ажратиб бериш билан боғлиқ масалаларни оператив равишда ҳал қилиш тавсия этилди.

СССР министрликлари ва идораларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига аҳолига пулли хизмат соҳасини бутун чоралар билан ривожлантириш борасида қўйилган вазифалардан келиб чиқиб, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш чораларини кўриш, бунинг учун давлатнинг марказлаштирилган тартибдаги капитал маблағи ажратилиши билан бир қаторда бирлашмалар, корхоналарни, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ташкилотларни ривожлантириш фондларининг маблағларини, СССР банкларининг кредитларини, аҳоли маблағларини, шунингдек бошқа манбаларнинг маблағларини белгиланган тартибда жалб этиш; пулли хизмат соҳаси объектларини барпо этиш ҳамда уларни ишлатиш учун бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг моддий, меҳнат ва молиявий ресурсларини кооперациялаш; санаторийлар, дам олиш уйлари, спорт иншоотлари, соғлиқни сақлаш муассасалари, пулли хизмат соҳасининг бошқа объектлари қурилишида хўжалик усулини кенгайтириш, бу ишда илғор меҳнат коллективлари орттирган тажрибадан фойдаланиш тавсия этилди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига бинокорлик материаллари, санитария-техника ускуналари ва буюмларини аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг уларга бўлган талаб-эҳтиёжларини тўла қондириш учун зарур ҳажмларда ишлаб чиқаришни таъминлаш топширилди.

Қарорда аҳолига маиший хизмат соҳасини техника билан қайта қуроллантиришни жадаллаштиришга доир чора-тадбирлар кўзда тутилган. Министрликлар ва идораларга маиший хизмат корхоналари учун технология машина-ускуналарини ишлаб чиқиш ҳамда уларни кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштириш юзасидан 1989—1995 йилларга конкрет топшириқлар белгиланган.

РСФСР Министрлар Совети, Украина ССР Министрлар Совети, Белоруссия ССР Министрлар Совети, Қозоғистон ССР Министрлар Совети, Литва ССР Министрлар Совети, Молдавия ССР Министрлар Совети, Латвия ССР Министрлар Совети ва Эстония ССР Министрлар Советининг 1989—1995 йилларда маиший хизмат корхоналари учун технология ускуналари, машиналар, приборлар ва асбоблар ишлаб чиқариш ҳажмларига доир таклифи қабул қилинди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига 1989—1995 йилларда маиший хизмат кўрсатиш корхоналарига кам юк ортиладиган автомобиллар ажратиш, СССР Госплани, СССР Госснаби ва СССР Автомобиль саноати министрлигига эса 1989—1990 йилларда 1988 йилдагига нисбатан иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари тасаррруфига ана шундай автомобиллар фондини йилига 2 мингта кўп ажратиш вазифаси топширилди.

Аҳолига пулли маиший хизмат кўрсатувчи асосий ташкилотлар бўлган министрликлар ва идоралар саноатнинг машинасозлик ва мудофаа тармоқлари министрликлари билан биргаликда ўн учинчи беш йиллик учун мазкур қарорда кўзда тутилган одамларнинг дам олиши, ҳордиқ чиқариши ва саломатлиги билан боғлиқ хизматларни ривожлантиришга оид топшириқлар бажарилишини таъминлаш учун зарур бўлган ускуналар яратиш ва ишлаб чиқариш юзасидан тадбирларнинг келгусидаги истиқболини ҳам 1988—1989 йилларда ишлаб чиқиб тасдиқлашлари керак.

СССР Госстройига ҳамда СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигига РСФСР Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, хизмат кўрсатишга мослаштирилаётган бошқа министрлик ва идораларнинг техникавий шартлари асосида уларда аҳолига пулли хизмат кўрсатувчи корхоналар ташкил этиш учун енгил металл конструкциялардан йиғма бинолар (модуллар)нинг типовой лойиҳаларини 1988—1989 йилларда ишлаб чиқиш вазифаси топширилади.

СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги 1990 йилдан бошлаб аҳолига пуллик хизмат кўрсатувчи корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар учун ана шундай типовой лойиҳалар асосида СССР Госплани белгилаб берадиган ҳажмда енгил металл конструкциялардан йиғма бинолар (модуллар) ишлаб чиқаришни йўлга қўйиши лозим.

Қарорда ўн иккинчи беш йилликнинг оҳиригача пулли хизмат соҳаси корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотларини марказлаштирилган тартибда, улгуржи савдо шартларида тақсимланмайдиган маҳсулотлар билан таъминлашга ўтиш белгиланди.

Аҳолига пулли хизмат кўрсатишга ихтисослаштирилаётган министрлик ва идораларга ҳамда СССР Халқ таълими давлат комитетига аҳолига маиший хизмат кўрсатиш асосий фаолияти бўлмаган министрликлар, идоралар, корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг талабномаларига кўра шартнома асосида аҳолига хизмат кўрсатиш учун зарур бўлган кадрлар тайёрлашни йўлга қўйиш тавсия этилди.

Қарорда хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш принциплари асосида пуллик хизмат соҳасида хўжалик юритиш механизмини қайта қуришнинг йўналишлари, меҳнат коллективларининг аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилашдан манфаатдорлигини оширишга оид тадбирлар белгилаб берилди.

Иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг СССР министрликлари ва идоралари билан янада самарали ҳамкорлигини таъминлаш ҳамда тармоқ ва территориал бошқарувни аҳолига пулли хизмат соҳасини ривожлантириш билан қўшиб олиб бориш мақсадида қуйидагилар кўзда тутилади:

иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари аҳоли талабини ўрганиш асосида ўзларига қарашли территорияда хизмат соҳасини ҳар томонлама комплекс ривожлантиришни таъминлайдилар ҳамда аҳолининг пулли хизматларга бўлган эҳтиёжини тўла-тўкис ва сифатли қондириш учун бутун масъулиятни ўз зиммаларига оладилар. Уларга республика ва маҳаллий бошқарув органлари, шунингдек тегишли территорияда жойлашган иттифоққа бўйсунувчи барча бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар амалга ошираётган аҳолига пулли хизмат кўрсатишга оид ишларни мувофиқлаштириш вазифаси юкланди.

СССР идоралари ва министрликлари иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетлари билан мустаҳкам ҳамжиҳатликда ўзларига қарашли барча корхоналар ва бирлашмаларда ўз ходимлари ва бошқа гражданларнинг ана шундай хизматларга бўлган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондиришга, хизмат соҳасини ривожлантиришга ҳар бир тармоқ қўшадиган ҳиссани кўпайтиришга эришиб, пулли хизматларни жадал ривожлантириш чора-тадбирларини кўришлари зарур.

Қарорда пуллик хизматларни планлаштириш тартиби белгиланди.

Бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР қонунига амал қилиб, ўзларининг пулли хизматларни ривожлантириш планлари лойиҳаларини тегишли иттифоқдош (областларга бўлинмайдиган), автоном республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари билан келишиб олишлари керак.

СССР Стандартлар давлат комитетига СССР Статистика давлат комитети билан биргаликда 1989 йилда аҳолига пулли хизматларнинг умумиттифоқ классификаторини ишлаб чиқиб тасдиқлаш вазифаси топширилди.

Иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советларига, министрликлар ва идораларга, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига аҳолига пулли хизматлар кўрсатиш соҳаси ишини қайта қуриш чоғида соҳа корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотларини 1988—1989 йилларда бошқарувнинг асосан иқтисодий методларига планли равишда ўтказиш, уларнинг фаолиятига хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш принципларини изчил жорий этиш, корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг ўз фаолияти натижалари учун иқтисодий жиҳатдан масъулиятлилиги шу соҳадаги ишларнинг асосий йўналишлари эканлигига амал қилиш таклиф этилди. Аҳолига кўрсатиладиган хизматларни маблағ билан таъминлашнинг аралаш формаси (давлат бюджетлари ва аҳолига хизмат кўрсатишдан олинадиган даромадлар) ҳисобига ривожлантираётган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларга нисбатан самарали ишни рағбатлантиришнинг энг яхши имкониятларини вужудга келтириб, ўз маблағлари ҳиссасини кўпайтириш йўлини изчил ўтказиш кўзда тутилди.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига аҳолига пулли хизматлар кўрсатаётган корхоналарга икки йилгача муддат ичида хизматнинг янги турларига нарх (тариф) белгилаш, шунингдек хизматларнинг мавсумга, кеча-кундуз давомидаги вақтга, шунингдек кўрсатилаётган хизматларнинг сифатига қараб, амалдаги нархларга (тарифларга) қўшимча ҳақ ва камайтирилган нарх белгилашга рухсат этиш ҳуқуқи берилди.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига аҳолига пулли хизмат кўрсатаётган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларда ижара, коллектив ва якка тартибдаги пудратни кенг жорий этишга бутун чоралар билан кўмаклашиш, кооперативлар ташкил этишда гражданларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаш, уларга ишлаб чиқариш ва хўжалик фаолиятида турли-туман ёрдам бериш тавсия этилди.

Дам олиш, ҳордиқ чиқариш, физкультура ва спорт, соғлиқни сақлаш соҳасида хизмат кўрсатишнинг кооператив формаларини янада фаолроқ жорий этиш таклиф қилинди.

Қишлоқ жойларда, кичик аҳоли пунктларида (уларда бундай соҳанинг давлат корхоналарини ташкил этиш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ эмас), шунингдек меҳнат ресурслари кўп бўлган регионларда кооперативлар ташкил этиш ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти асосида гражданларни хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишларга жалб этишга алоҳида эътибор берилиши керак.

Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг маиший хизмат соҳасида якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган гражданларга кўмаклашишдан манфаатдорлигини ошириш мақсадида ана шу корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларга шу гражданлар мазкур корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг ускуналари, асбоблари ва материал ресурсларидан фойдаланиб кўрсатаётган хизмат ҳажмларини пулли хизматларни амалга ошириш бўйича давлат буюртмаларини бажариш тўғрисидаги ҳисоботларга киритишга рухсат берилди.

СССР Статистика давлат комитетига, СССР Молия министрлигига, СССР Уй-жой ва социал ривожланиш банкига ва СССР Госпланига манфаатдор министрликлар ва идоралар иштирокида якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган гражданлар аҳолига кўрсатаётган хизмат ҳажмларини ҳисобга олиш тартибини ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Гражданлар турли категорияларини аҳолига хизмат кўрсатишга кенг жалб этиш учун корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг раҳбарларига ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни, жумладан ана шу корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар ходимларини асосий ишдан бўш вақтда аҳолига пулли хизмат кўрсатишга жалб этиш ҳуқуқи берилди. Пенсионерлар, уй бекалари ва ўқувчиларни пуллик хизматлар кўрсатишда, шунингдек белгиланган тарифлар асосида ёки иш бажарилиши ва буюртмачилар уларни қабул қилиб олиши биланоқ шартнома асосида меҳнатга ҳақ тўлаш билан айрим ишларни бажаришда қатнашишларига фаол кўмаклашиш ҳам белгиланди.

Пулли хизматлар кўрсатиш асосий фаолияти бўлмаган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар учун ана шундай хизматлар кўрсатишдан тушадиган фойда коллективларни ишлаб чиқариш ва социал жиҳатдан ривожлантиришнинг ҳамда меҳнатга ҳақ тўлашнинг қўшимча манбаи эканлиги белгиланди. Олинган даромаддан фойдаланиш тартибини корхона, бирлашма, ташкилот раҳбари меҳнат коллективи кенгаши билан келишган ҳолда белгилайди.

Ана шу корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг асосий фаолияти бўйича маҳсулот (иш, хизмат) ҳажмига киритилмайдиган бажарилган ишлар (хизматлар)га норматив асосида ташкил этилган иш ҳақи фондига қўшимча равишда, иш ҳақи фондини ташкил этишнинг норматив методига ўтказилмаган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларда эса меҳнатга қараб белгиланган пландан ташқари ҳақ тўланиши керак.

Пулли хизмат кўрсатиш билан банд бўлган ходимларнинг меҳнат самарадорлигини ошириш, хизматлар кўрсатиш ҳажмини кўпайтириш ва аҳолига хизмат сифатини яхшилашдан манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида аҳолига пулли хизмат кўрсатувчи корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг раҳбарларига касаба союз комитетлари билан келишган ҳолда кўзда тутилган иш ҳақи фонди доирасида қўшимча ҳақ ва устама ҳақ белгилаш: асосий ишдан озод этилмаган ишчи бригадирларга бригададаги ишчилар сонига, бажариладиган ишлар ҳажми ва уларнинг хусусиятига қараб ойига 40 сўмгача миқдорда ва звено бошлиқларига бригадирларга тўланадиган қўшимча хақнинг 50 процентигача бўлган миқдорда қўшимча ҳақ белгилаш ҳуқуқи берилди, бригада ва звенога раҳбарлик учун қўшимча ҳақ бригадалар (звенолар) ишлаб чиқариш топшириқларини бажарган ва кўрсатиладиган хизмат юксак сифатли бажарилган тақдирда; ходимларга касблар (лавозимлар)ни бирга қўшиб олиб борганлиги, хизмат зоналарини кенгайтирганлиги ёки бажариладиган ишлар ҳажмини кўпайтирганлиги учун ишдан бўшатилган ходимларнинг тариф ставкалари (мансаб окладлари) бўйича иш ҳақи фондини тежаш доирасидаги асосий ишга қараб тариф ставкаси, (оклади)нинг 50 процентигача бўлган миқдорида; ишчилар, мастерлар, участка бошлиқлари, мутахассислар ва хизматчиларга ўзининг асосий иши билан бир қаторда вақтинча ишламаётган ходим вазифаларини бажарганлиги учун асосий иш бўйича тариф ставкаси (оклади)нинг 50 процентигача бўлган миқдорда, бироқ ишламаётган ходим (тариф ставкаси, мансаб оклади)нинг 50 процентдан ошмаган миқдорда; бўлинмалар раҳбарларига, мутахассислар ва хизматчиларга меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришганлиги ёки алоҳида муҳим ишни бажарганлиги учун ана шу иш бажарилган муддатга мансаб окладининг 50 процентича миқдорда қўшимча ҳақ тўланади.

Совет ва хўжалик органларига хизмат соҳасини тубдан қайта қуриш, соҳани ҳар томонлама ва тез ривожлантиришни таъминлаш юзасидан ташкилотчилик ишлари савиясини анча ошириш тавсия этилди.

Зумрадхон Абдураҳмонова ҳалол меҳнати билан Фрунзе районидаги Калинин номли совхоз чорвадорлари орасида яхши ном қозониб бораяпти. У қарамоғидаги говмишларни тўйдириб озиқлантириш, механизация воситаларидан моҳирона фойдаланиш ҳисобига тобора мўл-кўл маҳсулот топшираяпти. Зумрадхон бу йил пландаги 35 тонна ўрнига 60 тонна сут етказиб бериш аҳди билан яшамоқда.

Ҳ. СОЛИҲОВ фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон ССР Олий судининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. Йигиталиев кириш сўзида судларнинг Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларига тўхталиб ўтди.

Ўзбекистон ССР олий суди раисининг биринчи ўринбосари А. В. Добронравов доклади юзасидан республика судларининг жазо белгилашнинг умумий асослари тўғрисидаги қонунни қўлланиш практикаси хусусидаги масала кўриб чиқилди.

Пленум, агар белгиланган жазо адолатли ва оқилона бўлса, у ўзининг тарбиявий аҳамиятини оқлайди ҳамда янги жиноятларнинг олдини олади, деб уқтирди. Бунинг учун судлар жиноятнинг характерини ва унинг ижтимоий хавфлилик даражасини, жиноят содир бўлган конкрет вазиятни, айбдорнинг шахсини ҳисобга олиши зарур. Жиноий жазони индивидуаллаштириш принципи айни ана шундан иборат.

Судлар атайлаб қилинган қотиллик, номусга тегиш, давлат ёки жамоат мулкини кўп ва ғоят кўп миқдорда ўғирлаш, порахўрлик каби жуда хавфли ва оғир жиноят содир этганлик учун айбдорларни узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш ва жазони кучайтирилган режимли қамоқхоналарда ўташга асосли равишда ҳукм қилаётганлигини практика кўрсатди. Пленум оғир жиноят қилган шахсларга нисбатан бундан буён ҳам енгиллик бермаслик зарурлигига судларнинг эътиборини қаратди.

Шу билан бирга, пленумда таъкидлаб ўтилганидек, Совет жиноят қонуни жазо сифатида ахлоқ тузатиш ишлари, штраф, етказилган зарарни қоплашни зиммасига қўйиш, жамоатчилик танбеҳи каби жазонинг озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган турларини, албатта меҳнатга жалб қилиш шарти билан озодликдан маҳрум этишга шартли ҳукм қилишни, ҳукмни ижро қилиш муддатини кечиктиришни ва шу кабиларни ҳам кўзда тутади. Кўп йиллик суд практикаси шундан далолат бермоқдаки, асосли равишда бундай жазони белгилаш одатда ўзини оқламоқда ва самарали бўлмоқда, чунки ҳукм қилинган кишилар кўпинча ўзлари ишлаётган ёки ўқиётган коллективларда қоладилар, муҳитнинг ўзи уларни қайта тарбиялашга ижобий таъсир қилади.

Бу масаланинг КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида кўриб чиқилганлиги Совет жиноят қонунлари инсонпарварлиги ва демократизми янги кўринишларининг далилидир. Марказий Комитет Сиёсий бюросининг мажлисида жиноий жавобгарликка тортишга олиб келадиган хатти-ҳаракатлар рўйхатини камайтириш, шунингдек арзимас жиноят қилган гражданларга озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни қўлланиш имкониятларини кенгайтириш зарурлигига эътибор қаратилди.

Шуни ҳисобга олиб, судларга тегишли тавсияномалар ва изоҳлар берилди.

Пленумда айбсиз гражданларни асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортиш ва ҳукм чиқариш фактлари ҳали ҳам тугатилмаганлиги таъкидланди. Сўнгги уч ярим йил ичида республикада судлар 400 нафардан кўпроқ кишини оқладилар ва қўзғатилган жиноий ишни тўхтатдилар. Етказилган моддий зарарни қоплаш учун уларга салкам 300 минг сўм давлат маблағи тўланди. Пленум буни тоқат қилиб бўлмайдиган аҳвол, деб ҳисоблаб, судьяларнинг эътиборини гражданларни ғайриқонуний ҳукм қилишнинг ҳар бири учун шахсан жавобгар эканликларига қаратди. Кассация ва назорат тартибида ишни кўриб чиқадиган судларга қуйи судлар фаолияти устидан суд назоратини кучайтириш таклиф қилинди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Олий судлов жиноий ишлар суд коллегиясининг ҳисоботи муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда судлар қонунларни тўғри ва бир хил қўлланишлари устидан назорат самарадорлигини ошириш учун коллегия имкониятлардан тўла фойдаланмаганлиги таъкидланди.

Коллегия кассация ва назорат тартибида ишларни кўриб чиқиш чоғида бир қанча ҳолларда айбдорларнинг ҳаракатларига ҳуқуқий баҳо бериш ва жазо чораларини белгилаш масалалари юзасидан нотўғри қарор қабул қилди, тергов органлари ва судлар томонидан қонунни бузиш фактларига ўз муносабатини ҳамиша ҳам ўткир ва принципиал равишда билдирмади. Пленум суд коллегияси зиммасига судловни амалга ошириш, жиноят содир бўлишига олиб келган сабаблар ва кўмаклашган шарт-шароитларни очиб ташлаш ва бартараф этиш соҳасидаги фаолиятни яхшилаш вазифасини юклади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «Ўзбекистон ССР меҳнат тўғрисидаги қонунлар кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» фармон қабул қилганлиги муносабати билан пленум судларнинг янги меҳнат қонунларини қўлланиш практикасини муҳокама қилди ва ана шу масалалар юзасидан Ўзбекистон ССР олий суди пленумининг қарорларига тегишли ўзгаришлар ва қўшимчалар киритди.

Пленум суд ишлари юзасидан протестларни ҳам кўриб чиқди.

Пленум ишида Ўзбекистон ССР прокурори Д. А. Усатов, Ўзбекистон ССР ички ишлар министри Ў. С. Раҳимов, Ўзбекистон ССР юстиция министри вазифасини бажарувчи Ю. А. Рукин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг масъул ходимлари қатнашдилар.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ХОТИРА КИТОБИ

ДИЛКУШОДГА САЛОМ ЙЎЛЛАДИМ

Тожиддин ота Эшонхўжаевга тегсин

Муҳтарам Тожиддин ота! Одатда марҳумларга мактуб йўлланмайди. Тириклигингизда сиз билан суҳбатлашиш насиб этмади. 1974 йилда Хўжаобод район «Шонли меҳнат» газетасида сиз ҳақингизда кичик бир лавҳа ўқиганимда ният қилган эдим. Ўша армон яқинда суюкли қишлоғингиз Дилкушодга етаклади. Армон армонлигича қолди. Қаттиқ ўкиндим. Дунёдан кўз юмибсиз-у, лекин бир хазина қолдирибсиз. Ҳамқишлоқларингиз унинг номини «ЯХШИЛИК» деб айтишди.

Сизга мактуб йўллашимнинг боиси бор. Эзгуликнинг кечи йўқ. Аввало ўзимни сиз билан бақамти суҳбатлашгани ҳис қилиш учун. Бу энди ўзимни ўзим алдаш ҳисобланса-да, армоним қақшамайроқ юради. Яна бир сабаб: ҳамқишлоқларингиз билан суҳбатлашганимда сизга нисбатан «марҳум» сўзини ишлатишмади. Шундай дейишга тиллари бормади. Худди улар билан ёнма-ён тургандайсиз. Давралардан, гурунглардан, тоғ бағридаги ўриклзордан овозингиз эшитилаётгандай. Умр йўлдошингиз Лутфихон ая сиз яшаган хонага таклиф қилганида вужудимда яна ўша туйғу жонланди. Офицер кийимидаги катта портретингиз (суратга кулиб тушган экансиз) худди «Хуш келибсизлар!» дегандай нигоҳ ташлади.

Тожиддин ота! Одамлардан сўраб-суриштириб болалик, ёшлик йилларингизни кўз олдимга келтирдим. Очиғини айтсам, олов бўлиб яшаган экансиз. Юрагингизда ўт бўлмаганида ўсмирлигингиздаёқ босмачиларга қарши курашга отланармидингиз. Ўшанда ўн тўрт ёшда экансиз. 1924 йилда комсомол сафига қабул қилинибсиз. Ер-сув ислоҳотининг фаолларидан бирига айланибсиз. Дилкушод — тоғ бағридаги дўппидаккина чекка қишлоқ. Холхўжа понсод, Мўйдин, Нўъмон қўрбошилар истаган пайтда тоғ орасидан чиқиб, қишлоқни остин-устун қилишлари мумкин бўлса-ю, сиз ўн тўрт яшар бола жанг майдонига тушсангиз. Манаклик бойларнинг ерларини, мол-мулкини мусодара қилиб, Дилкушодга қайтаётган кечангизни унутиб бўладими! Тоғ сояси тунни янада қорайтириб юборган. Сиз эса ёлғиз. Янгиариққа яқинлашганингизда кўприк остидан икки киши чиқди-ю, пичоқларини яланғочлаб сизга ташланишга шайланди. Ўзингизни йўқотиб қўймадингиз. Ҳар қалай ваҳима, қўрқинч, даҳшатдан баданингиз жимирлаган бўлса ҳам орқага чекинмадингиз. Ўшанда юрагингиз нимадан куч олган эди? Ўша лаҳзадаги дадиллигингиздан ҳайратга тушаман. Ҳозирги ўн тўрт ёшли болани сизга қиёслайману, лол қоламан. Азимжон ёрдамга етиб келганида ҳам ҳовлиқиб кетмадингиз. Бундай қўрқитишларни кўп кўрдингиз, лекин йўлингизда давом этавердингиз. Юрагингизда ўт бўлмаса шундай қилармидингиз. Сизнинг жасоратларингизни ўйлаб:

Олов билан ўйнашганлар асли
тирик қолмаган,
Бир шаҳарнинг заволига зарра
учқун етади.
Бироқ шу ҳам ҳақиқатдир: олов
бўлиб ёнмаган,
Бу дунёдан шундоққина кўзи
очиқ кетади, —

дегим келади.

Ҳа, қалбингиздаги бу ўт умрингизнинг сўнгги дақиқаларигача сўнмади. Бу ўт айниқса Улуғ Ватан уруши йилларида ғазаб тўла алангага айланди. Ўша ишонч, эл-юртга, садоқат, ҳалоллик ва поклик сизни бир дақиқа ҳам тарк этмади. Сталинград ҳимоясида қон кечиб олдинга интилдингиз. Юрагингиздан Ватан чақириғидан бошқа садо эшитилмасди. Украина озод қилинган кун Дилкушодга хат йўлладингиз. Варшавани озод қилиш олдидан «тил» тутиб келиш учун разведкага кетиш олдидан умр йўлдошингиз Лутфихонга яна мактуб ёздингиз, Сиз уруш даҳшатларини таърифламасдингиз. Саломатлигингизни баён қилардингиз, холос.

Ўшанда қайиқда уч киши эдиларингиз: рус, украин йигитлари ва сиз. Зимистон. Снаряд портлашидан қайиқ ағдарилиб кетди. Кўз олдингизда икки жангчи сувга чўкди. Лекин сиз ваҳимага тушмадингиз, орқага ҳам қайтмадингиз. Чунки топшириқ бажарилиши керак. Олдинга интилдингиз. Қирғоққа етганингизда ҳолдан тойган эдингиз. Бироқ сизда ғайри табиий куч пайдо бўлди. Олдинда хира чироқ кўринди. Ҳушёрлик билан унга яқинлашдингиз. Оддий поляк деҳқонининг уйи. Қишлоқда немислар борлиги аниқ бўлди. Поляк деҳқони ёрдамлашди. Энг четдаги уйга кирдингиз. Икки немис солдати маст ҳолда ётишарди. Ўқ узиш хавфли. Чаққонлик билан бир жангчига зарб бердингиз. Иккинчисини боғлаб даст елкангизга кўтариб дарё томон чопдингиз. Поляк деҳқони сизга ўз қайиғини берди. Топшириқ ниҳоятда тез бажарилди. Бироқ сувга ғарқ бўлган қуролдошларингизни умрингизнинг охиригача унутмадингиз.

Берлин учун жанг олиб борилган шиддатли жанглар-чи... Рейхстаг узра ҳилпираган ғалаба байроғини илк дафъа кўриб, қувончдан энтиккан лаҳзаларингиз-чи... Буларнинг ҳар бири айтиб адо қилиб бўлмас жангнома-ку. Фашистлар Германияси батамом тор-мор қилингандан сўнг ҳам хизматни давом эттирдингиз. Икки йил Берлин шаҳрининг Панково районида комендантлик қилдингиз. Бир қарашда оддий юмушдек туюлади. Лекин бу биз учун ҳар қанча ғурур ва ифтихорга арзийди. Ўйлаб кўринг, ахир: Хўжаободнинг чекка бир қишлоғида туғилган деҳқон боласи капитан ҳарбий унвонига сазовор бўлиб, Европанинг бутун дунёни ларзага солган энг жўшқин шаҳрида комендантлик вазифасини бажариши оддий гапми? Бу ўта маданиятли немисга афсонага ўхшаб туюлмайдими? Бунда кўпмиллатли совет халқининг қудрати нимада эканлиги аён кўриниб турмаяптими!

1947 йилда она қишлоғингизга офицер либосида кириб келганингиз ҳам одамлар кўзи ўнгида бугунгидай турибди. Мактабга директорлик қилибсиз, район партия комитетида агитация ва пропаганда, кейинчалик ташкилий бўлимини бошқарибсиз. Ўша пайтдаги Сталин номли колхоз, «Коммуна» қишлоқ Совети раиси лавозимларида ишлабсиз. Буларнинг ҳаммасини ҳамюртларингиз айтиб беришди. Синфдошингиз, 82 яшар пенсионер, маорифчи Маъмирхон ота Аҳмедов сиз ҳақингизда гапираётганида тўлиқиб кетди:

— Ўзини аямайдиган инсон эди. Қайси ишнинг бошини ушласа, албатта охирига етказарди. Колхозга раис бўлган йиллари қишлоғимиз тўкин-сочин, обод бўлди. Лекин хўжаликнинг битта чўпиниям уйига олиб кирганмас. Шунақа ҳалол эди, Болалариниям шу йўлда тарбиялади.

Тожиддин ота! Ҳамюртларингиз сиз ҳақингизда жуда кўп илиқ гапларни айтишди. Ҳаммасини қисқа хатга сиғдириб бўлмайди, лекин биттасини айтмасам бўлмас. — Биз, — деб ҳикоя қилишди улар, — Тожиддин отага, мана сиз комсомол, партия, меҳнат, уруш ветерани, қолаверса қишлоқ Совети раисисиз. Имтиёзларингиз жуда кўп. Фойдалансангиз бўлмайдими? Уй-жой қуринг, машина олинг, ҳақингиз бору, десак, у киши мийиғида кулиб шундай жавоб қиларди: Сталинградда, агар эсон-омон қолсам, қишлоғимга — онам ўстирган уйимиз остонасига қадам қўйсам, оилам, қариндош-уруғларим, ёру дўстларим билан дийдорлашсам ҳаётдан розиман, деб орзу қилганман. Армонимга етдим. Сизларнинг қаторингизда юрибман. Шунинг ўзи мен учун энг буюк имтиёз. Бошқаси керак эмас. Қолганлари болаларимнинг бахтига боғлиқ.

Ҳамқишлоқларингизнинг сизга бўлган ҳурмати тириклик пайтингиздагидан ҳам баланд. Бировнинг дилини оғритмаслик, балки унинг дардига шерик бўлиб яшаш, одамларга яхшилик қилиш, покликни бир умр сақлаб қолиш, юртга садоқат инсон учун абадий ҳайкал бўлиб қолишини сизнинг тимсолингизда яққол кўрдим. Лутфихон ая ҳам бардам, ўғил-қизларингизга бош-қош, набираларингизни сиз тайинлагандек тарбиялаяптилар. Ая сизни таърифлаб бўлмас меҳр билан эсладилар. Хонадонингиз мевазор, гулзор, саранжом-саришта. Кирган кишининг баҳри-дили очилади. Қизларингиз Муяссархон, Ҳабибахон, Ўғилхон, Ёқутхон, Раисахонлар етук зиёлилар. Кенжа ўғлингиз Дилшодбек район умумий овқатланиш бўлими бошлиғининг ўринбосари. Тўнғич ўғлингиз Тоҳиржон эса район халқ маорифи бўлими мудирининг ўринбосари.

Фарзандларингиз сизнинг ҳаётингизга оид бўлган ,сизнинг табаррук қўлингиз теккан ҳар бир нарсани муқаддас билишади. Бахмал ғилофларда сақланаётган тақдирномаларингизни кўрдим. 3 та орден, 13 та медаль хонангизни безаб турибди. Қизил Юлдуз, биринчи даражали Ватан уруши, «Ҳурмат белгиси» орденларингиз, «Сталинградни озод қилиш учун,», «Варшавани озод қилиш учун», «Берлинни олишда қатнашганлиги учун» ва бошқа медалларингиз сизнинг қаҳрамонона ҳаётингиздан ҳикоя қилиб турибди. Булар Дилкушод қишлоғи тарихининг олтин саҳифаларига айланган. 30-йилларда илк марта дарс берган мактабингизда ҳам бўлдим. Ҳозир унинг ўрнида қўшқаватли 4-мактаб коллективи сизнинг устозлик анъаналарингизни давом эттираяпти. Шогирдларингизни суриштирдим. Шерхон Сулаймонов — иқтисод фанлари доктори, профессор, Садриддин Султонов — Самарқанд область партия комитетининг масъул ходими. Музика маданиятимиз юлдузи Тўхтасин Жалиловни эсладим. У киши сизнинг дастлабки ўқувчиларингиздан бўлган экан. Хуллас, шогирдларингиз ҳам, ўзингиз каби юртимизнинг камолоти учун бел боғлаган инсонлар эканлигидан дилим яшнаб кетди. Қишлоқдаги шогирдингиз Авазбек Ғозиевни учрата олмадим. «Коммуна» совхозида бўлим бошқарувчиси экан. Юртдошларингиз Авазбек акани ишга олиб кирганингиз, тарбиялаганингиз, олий мактабда ўқитганингиз ва катта даврага қўшганингиз ҳақида тўлиб-тошиб айтишди.

Ўғлингиз Тоҳиржон сўнгги кунларингизни оғир дард билан гапириб берди. Варшавани озод қилиш учун олиб борилган жангда яралланган экансиз. Госпиталда осколка олиб ташланган экан. Яна бир парчаси нерв толалари билан қон орасида қолиб кетган экан. Охири ўқ ўқлигини қилибди. Тоҳиржон тириклигингиздаги ҳар бир гапингизнинг мағзини чақиб гапириб берди:

— Ўша йилларда, — дейди у, — оиламиздан беш киши кетма-кет институтларда ўқирдик. Дадам қишлоқ Совети раиси эди. 100 сўмдан сал зиёдроқ маош оларди. Сессиялар тугаб қишлоққа келардик. Қайтаётганимизда ҳар биримизга 20—30 сўмдан пул берарди. Етти фарзанд битта уйда катта бўлдик. Дадамни кўпчилик танишини, ҳурмат қилишини энди билаяпман. У киши ҳалол яшаганликлари бизнинг пешонамиз ярқирашига йўл очаяпти, кўприк бўлаяпти.

Бугун фарзандларингиз сиз ҳақингизда ана шундай ўйлашаяпти ва тўғри хулоса чиқаришаяпти. Ҳалол кечган умрнинг йўли ёруғ ва бехатар бўларкан.

Тожиддин ота! Дилкушод қишлоқ қабристони Қоровултоғнинг шундоққина ям-яшил бағрида сукут сақлаган. Сизнинг қабрингиз унинг қоқ ўртасида. Ҳамқишлоқларингизга раҳмат, уни гўзал оромгоҳга айлантиришибди. Йўлаклар четларида мевали дарахтлар, гуллар, тоғ лолалари барқ урган. Сизнинг қабрингизга ҳам камтарона мармартош қўйилган. Унда «Тожиддин Эшонхўжаевга. Умр йўлдоши ва фарзандларингиздан ёдгорлик», деган ёзув бор. Бу — она қишлоғингиз Дилкушоднинг сизга таъзим ва ташаккури. Ҳузурингизга Хотира куни нишонланишидан бир ҳафта аввал борган эдим. Ўғил-қизларингиз, набираларингиз қабрингиз атрофига гул ўтқазаётганликларини кўриб мамнун бўлдим. Шундай меҳр-оқибатли, зукко, камтар фарзандларни вояга етказганингиз учун раҳмат!

Сизнинг номингиз билан аталувчи қишлоқ кўчасидан қайтарканман, бир лаҳза тўхтаб ортга қарадим. Кўкка мағрурона бўй чўзган Қоровултоғ табиатнинг сизга ўрнатган ёдгорлиги бўлиб кўринди. Пойидаги бодомзор эса дилкушодликлар меҳридан униб чиққан гулларга ўхшаб кетди. Демак, умрингиз тоғларда, чўлларда, ҳамюртларингиз қалбларида, фарзандларингиз меҳрида давом этмоқда. Бодом шохлари силкиниб, хайрлашувга қўл силкиётгандай бўлди. Бу сизнинг илмда, меҳнатда, жангда қадоқ бўлган табаррук қўлларингизни эслатди.

Салом, Дилкушоднинг заҳматкаш нуронийси!

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

КПСС XXVII съездида 2000 йилга қадар ҳар бир совет оиласини алоҳида уй ёки квартира билан таъминлашдек улкан программа белгиланди. Шунга мувофиқ равишда республика, область, шаҳар, район бўйича комплекс тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширилаяпти. Навоий областининг Қизилтепа районида ҳам бу масалага алоҳида эътибор берилмоқда. Жумладан, район марказида 60 дан зиёд бир қаватли замонавий турар жой биноларини барпо этиш кўзда тутилган. Навоий 1-«Облагропромстрой» бирлашмасига қарашли хўжаликлараро механизациялашган 211-кўчма колонна бунёдкорлари турар жой қурилишида ғайрат-шижоат кўрсатишмоқда. Улар қисқа вақтнинг ўзида 12 та уйни фойдаланишга топширдилар. Ҳовлиларда ошхона, молхона ва бошқа хўжалик бинолари ҳам барпо этилаяпти. Ўзаро меҳнат беллашувида Ш. Муродов, Р. Ражабов сингари азамат қурувчилар ҳамкасбларига намуна бўлишмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Турар жойлар қурилишида фидокорлик кўрсатаётган бинокорлардан Ш. Муродов ва Р. Ражабов. 2. Тикланаётган уйлардан бири.

В. МОЛГАЧЕВ фотолари.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

«БИНОКОР», НИМАЛАРНИ ҚУРДИНГ?

Ёзда қурилиш отрядида ишламоқчи бўлган студентнинг ҳафсаласини қандай қилиб пир қилса бўлади? Ана шу саволга «Сирдарьяриссрой» тресги 1-кўчма механизациялашган колоннасининг мутахассислари жуда боплаб жавоб бердилар. Оқолтин гидромелиорация техникуми ўқувчиларига улар шу қадар ўхшатиб «сабоқ» беришдики, бу яқин орада студентларнинг ёдидан чиқмаса керак.

Бўлажак мелиораторлар кирган «Строитель» отряди билан тузилган шартномага кўра, улар Сирдарё пойабзал фабрикасини бунёд этишда иштирок қилишлари керак эди. Отряд объектга келганида, дарҳол, уларнинг «ковушини тўғрилаб қўйишди»: ўзимизга иш йўғ-у, сизга қаердан топамиз? Бахт посёлкасида болалар боғчаси қуришга боринглар, деб айтишди.

Бу объект ҳам муҳим, деб ўйлашди отряд аъзолари ва енг шимариб ишга тушмоқчи бўлишди. Эртароқ ҳаракат қилишган экан. Отряд командири Н. Чинниқуловнинг кундалигини варақлайдиган бўлсак, шу нарса аён бўладики, йигит-қизлар дастлабки беш кун— 6 июлдан 10 июлгача уларнинг ҳисоб-китобига қараганда, 14,5 минг сўмлик қурилиш ишларини бажармаган эканлар. Ахир бекор юришга мажбур бўлган ёшлар орасида қўли ишга келиб қолган ғишт терувчилар, бетончилар, сувоқчилар бор эди-ку!

Шундан кейин «меҳнат» кунларига баъзи ўзгаришлар ҳам киритилди. Техникум ўқувчилари уч кун мобайнида қурилиш атрофидаги территорияни тозалашди. Кейин тахталарни, қувурларни ҳали у ёққа, ҳали бу ёққа ташишди.

Орадан икки ҳафта ўтгач, прораб А. Беланнинг буйруғи билан отряднинг 4 аъзоси Бахтдаги участка касалхонасига жўнади. Аммо студент отрядлари республика ва Сирдарё область штаблари рейдининг қатнашчилари уларни Бахтдан топиша олмади. Йигитлар бутунлай бошқа жойга жўнатилган: улар касалхона бош врачи А. Маъмарўзиевнинг ҳовлисида... бетон қуйиш учун ер текислашаётган экан. Мана буни касбига яраша иш топиб беришди десак арзийди!

Гидромелиорация техникуми отряди ёз мобайнида 56 минг сўмлик иш бажариши керак эди. Аммо ҳозирнинг ўзидаёқ бу план қоғозда қолиб кетиши аниқ сезилиб турибди. Йигит-қизлар яхши ишлай олишларини кўрсатишган бўлса ҳам, шундай бўлмоқда. Техникум ўқувчиларининг учинчи семестри ҳеч кимни мамнун этмаса, бунда, аввало, сирдарёлик қурувчилар айбдор бўлишади, чунки улар қурилиш отряди ишига бефарқ, бепарво қарашди.

Г. ОГОРОДОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ТАРАДДУД

Пахтачи райони заршунослари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси бўлиб ўтган йилда она-Ватанга қарийб 45 минг тонна оқ олтин туҳфа этиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Шу кунларда улар ҳосил тўплашни ниҳоясига етказиб, ҳосил йиғим-теримига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Заводимиз ва унга қарашли тайёрлов пунктларининг ишчи-хизматчилари учун ҳам масъулиятли давр — хом ашёни қабул қилиб олиш ва қайта ишлаш палласи тобора яқинлашаяпти.

Янги мавсумга олдиндан ишлаб чиқилган тадбирлар комплекс планига мувофиқ тайёргарлик кўраяпмиз. Жумладан, қуритиш-тозалаш цехларидаги агрегат ва ускуналарнинг деярли ҳаммаси ремонтдан чиқарилди. «РХ» типидаги механизмларнинг қирқиш арралари алмаштирилди. Тола ажратиш дастгоҳларининг қисмлари атрофлича кўздан кечирилиб, техник қаровдан ўтказилди. Пахта тозаловчилар учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида цехларга ўнта «ВЗП-1200» маркали қурилма ўрнатилди. Бу ҳавони тозалаш ва мўътадиллаштириб туриш имконини беради.

Иш жараёнларини механизациялаш, замонавий ва серунум ускуналар билан қайта қуроллантириш борасида ҳам кўпгина тадбирлар амалга оширилаяпти. Жумладан, тўртта «УЭН» маркали мослама ишга туширилди. Эндиликда пахта тойларини пресслашда иш мароми бузилмайди. Корхонани янги мавсумга тайёрлашда Рўзи Маманазаров, Баҳром Ҳаққулов, Эркин Ҳидиров, Зуде Қутбиддинов сингари ремонтчилар жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Ҳосилнинг пешма-пеш, сифатли қабул қилиб олиниши, қайта ишланиши фақат завод ва пунктлар коллективлари фаолиятига боғлиқ эмас. Хўжаликлардан намлик ва ифлослик даражаси юқори бўлган хом ашё келтирилса, у, биринчидан, қўлни тутади, иккинчидан, механизмларнинг тез-тез ишдан чиқишига сабаб бўлади. Натижада хўжаликлар ва заводнинг иқтисодий кўрсаткичларига салбий таъсир этади. Ўтган йили Карл Маркс номли колхоздан жўнатилган пахтанинг анчагина қисми ифлос бўлганлиги сабабли тўртинчи сортга ўтказилган, кўп оворагарчиликлар келтириб чиқарганди. Шуларни ҳисобга олган ҳолда хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислар билан учрашиб, белгиланган талабларга қатъий амал қилиш ҳақида суҳбатлар ўтказаяпмиз. Барча тадбирларимиз янги мавсумни пухта ҳозирлик билан кутиб олишга қаратилган.

Э. ЙЎЛДОШЕВ,
Пахтачи районидаги Зиёвуддин пахта тозалаш заводи бош инженери.

ИДЕОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

ҲАММА БАХРАМАНД

Бекобод бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари Ўзбекистон металлургия заводи партия комитетининг кадрлар сиёсатини амалга оширишдаги иш тажрибасини муҳокама қилишган семинардан кейин икки-уч кун ўтар-ўтмас, шаҳарнинг бир қанча корхонасида бригадалар ҳамда участкалар раҳбарлари сайланди. Партия етакчилари шундай ишни ташкил этиш форма ва методларидан амалда дарҳол фойдаланишга ҳаракат қилдилар. Бу иш уларнинг кўпчилигида ғоят мароқли чиқди.

Бекобод шаҳар партия комитети эндиликда семинарлар, курсларни, турли категориядаги партия ходимларини қайта тайёрлашни ташкил эта туриб, идеология ишининг таклиф этилаётган форма ва методларини амалда ўзлаштиришга асосий эътиборни қаратмоқда. Назарий курсни тинглаётган кишилар ҳосил қилинган билимларни ҳисобга олиб, ўз корхоналарида ўтказаётган амалий тадбирлар улар учун ўзига хос «имтиҳон» бўлиб қолмоқда. Бундай тадбирларда шаҳар партия комитетининг ходимлари албатта қатнашиб, ўқишнинг самарадорлигига баҳо берадилар.

СССР—УМУМИЙ ХОНАДОНИМИЗ

Ўш области «Билим» жамиятининг аъзолари андижонликлар ҳузурида меҳмон бўлдилар. Икки республика чегарасида жойлашган гидроиншоот қурувчилар шаҳри — Советободда илмий-амалий конференция бўлиб ўтди. Конференциянинг: «Советлар мамлакати —умумий хонадонимиз» деган шиори Ўзбекистон ва Қирғизистон вакилларига ҳам яқин ва тушунарли эди.

Конференция қатнашчилари Советобод шаҳар «Билим» жамиятининг меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялаш соҳасидаги иш тажрибаси билан танишдилар, мамлакатимиздаги кўпгина миллат ва элатлар вакиллари бунёд этган Андижон сув омборида бўлдилар.

[ЎзТАГ].

КИТОБ БОСМАДАН ЧИҚДИ

ЯНГИЛАНИШ ЙЎЛИДАН

Совет жамияти ғоят масъулиятли ва мураккаб даврни бошидан кечирмоқда. XIX конференция партиямиз бутун фаолиятини тубдан қайта қуришни, иш шакллари ва усулларини КПССнинг жамият сиёсий авангарди сифатидаги ролига ҳамда янги вазифаларга мувофиқлаштиришни лозим деб топди. Шу муносабат билан партия комитетлари ва давлат, хўжалик органлари функцияларини аниқ ҳолга келтириш, изчил равишда чегаралаш, улар ишидаги бир-бирининг ўрнини босишга барҳам бериш, партия аппарати тузилишини бутунлай ўзгартириш ва сифатини яхшилаш, уни партиянинг сайлаб қўйиладиган коллегияларига қатъий бўйсунишини ва ҳисоб бериб туришини таъминлаш жуда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Экономикани бошқариш системасини тубдан ислоҳ қилишга киришилди. Кўп ўтмай ҳар бир киши яққол ҳис этадиган бурилиш рўй бериши керак. Бироқ турғунлик ҳолатларининг хатарли кучи шундаки, сўз билан иш ўртасидаги тафовутга ҳали ҳам барҳам берилгани йўқ, қайта қуришнинг муқаррарлигига ҳамма қатъий ишонаяпти, деб бўлмайди, айрим кишилар ҳаракат қилиш ўрнига ҳамон ниманидир кутишаяпти.

«Олдинга йўл очиқ. Аммо энди орқага қайтиш мумкин эмаслигини баъзилар тушуниб етишмаяпти... Ҳозир кўпдан кўп мураккаб муаммолар борки, уларни ҳал этишга бюрократлар, сафсатабозлар ҳалақит беришаяпти, тўла куч билан ишламаслик, ҳаммасини бошлиқлар бажаришларини кутиш одати тўсқинлик қилаяпти...». Бу парча куни кеча «Ўзбекистон» нашриётида босиб чиқарилган «Янгиланиш»[1] деб номланган мақолалар тўпламидан олинди. Республика ва марказий матбуотда («Правда Востока», «Коммунист Ўзбекистана», «Партийная жизнь», «Звезда Востока», «Коммунист», «Литературная газета» ва бошқалар) 1987 йилда эълон қилинган мақолалардан жамланган бу китоб кенг авж олиб кетган қайта қуриш жараёнининг қайноқ изидан юриб ёзилган, унда Ўзбекистонда рўй бераётган ўзгаришларнинг яхлит манзараси чизилган дейиш мумкин. И. Л. Устименко томонидан тузилган мазкур мажмуанинг қиймати шундаки, мақолаларда қайта қуриш йўлида орттирилган илк тажриба, туғилаётган ташаббусларни умумлаштиришга ҳаракат қилинган.

Тўплам Ўзбекистон партиявий-сиёсий тафаккури жамланган ва такомиллаштирилиши зарур бўлган соҳаларни ўз ичига олган. Жумладан, экономикани қайта қуриш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш («Жадаллаштиришнинг бош йўли» бўлими), қишлоқ хўжалигини ўзгартириш ва унга хизмат қилувчи тармоқларни янгилаш («Агросаноат бугун ва келажакда»), совет кишилари эҳтиёжларини тўлароқ қондириш («Социал ривожланиш ва инсон омили»), атроф муҳитини соғломлаштириш («Табиат — бизнинг уйимиз»), халқнинг маънавий ҳаёти («Мафкура, маданият, жамият») тарзида тузиб чиқилганлиги диққатга молик.

Китоб ижтимоий ҳаётни демократиялаш ва ошкораликни ривожлантиришнинг ҳамма томонлари, туб иқтисодий ислоҳотнинг бориши ҳақида бирмунча аниқ тасаввур беради, айни пайтда олимлар, иқтисодчилар, жамиятшунослар, адабиётчилар, журналистлар қайта қуриш жараёнини тафаккурдан ўтказишда баъзан улгурмай қолаяптилар, деган хулосага ҳам олиб келади. Биринчи босқичда турғунлик даври сарқитларини кўрсатиб бериш, таомилга кириб қолган камчиликларни танқид қилиш қонуний бир ҳолдир, айни пайтда республикада ҳар куни рўй бераётган барча янги, илғор нарсаларни қарор топтириш жараёни секинлик билан бормоқда. Айни шу масалада бизнинг ҳаммамиз — ўқувчилар ҳам, тарғиботчилар ҳам, партия ва совет органлари, корхоналар, хўжаликлар ва қурилишларнинг ходимлари ҳам — фикр юритишимиз зарур бўлган мавзу бор. Китоб шунинг учун ҳам фойдалидирки, қайта қуришнинг жонли амалиёти олдимизга янги масалаларни кўндаланг қилиб қўймоқда, уларни ҳал этишга босиқлик билан, айни чоғда пайсалга солмасдан киришмоғимиз шарт.

«Қишлоқ ҳақиқати» газетхонларига ушбу тўпламни ўқишни тавсия этар эканмиз, уларнинг диққат-эътиборини «Агросаноат бугун ва келажакда» бўлимига қаратмоқчимиз. Партия ҳозирги аграр сиёсатининг асосий вазифалари, хўжалик юритиш иқтисодий механизмини такомиллаштириш масалалари КПСС Марказий Комитети секретари В. П. Никоновнинг «Агросаноат комплекси потенциалини тўлиқ ишга солайлик» деган мақоласида, шунингдек пахтачилик муаммоларига бағишланган туркум мақоларида чуқур, ҳар томонлама очиб берилган. И. Лопатин ва М. Бабинцевнинг «Тармоқлараро илмий-техника маркази, иш қандай бораяпти?», А. Аничкиннинг «Дастлабки якунлар» ҳамда бошқа муаллифларнинг мақолалари ўқувчиларда қизиқиш уйғотиши турган гап.

Китобдаги материалларнинг ҳаммасида республика агросаноат комплексини ривожлантиришда ҳали барқарорликка эришилмаган, аҳолининг озиқ-овқатга талаб-эҳтиёжи ҳозирча тўлиқ қондирилмаяпти, деган фикр қизил ипдек ўтиб туради.

«Биз агросаноатнинг барча бўғинларида давлат томонидан ажратилаётган маблағлардан оқилона фойдаланишни, пайдо бўлаётган муаммоларни зудлик билан ҳал этишни ҳозирча ўрганиб олганимиз йўқ, — деб таъкидланади КПСС Марказий Комитети секретари В. П. Никоновнинг мақоласида. — Қишлоқ хўжалиги ерлари ва фермаларнинг маҳсулдорлиги пастлиги, озиқ-овқат саноати ва бошқа корхоналар унумсиз ишлаётганлиги, маҳсулот истеъмолчига етиб боргунча кўпдан кўп нобудгарчиликка йўл қўйилаётганлигига доир далиллар оз эмас». Шу тариқа мавжуд камчиликлар аниқ ва лўнда қилиб кўрсатилади, агросаноат комплекси меҳнаткашларининг ижодий изланишлари ва кундалик ишларининг асосий йўналиши белгилаб берилади.

Г. ЛЮ.

[1] **Обновление. Пресс-сборник. Тошкент, издательство «Узбекистан», 1988 год.**

Ҳашар — элга ярашар

ҲИММАТ

Бухоро область Пешку районидаги Навоий номли колхозининг Алиёр қишлоғи бир йилда кўркам қиёфага кириб, бутунлай ўзгариб кетди.

Бундан 4—5 йил аввал қишлоқнинг қоқ марказида бир неча эски бино, молхона ва магазин бор эди. Харобаларнинг бир томонида янги магазин, иккинчи томонида эса болалар боғчаси жойлашган бўлиб, гўё «икки дунё» бир-бири билан юзлашгандай туюларди. Ўтган йили баҳорда қишлоқ аҳлининг йиғилиши бўлди. Унда колхоз правлениеси, партия ташкилоти ва қишлоқ Советидан вакиллар қатнашдилар. Йиғилишда турмуш маданиятини яхшилаш ҳақида қизғин баҳс борди.

Ниҳоят қишлоқ қиёфасига шоҳи сўзанадаги чипта ямоқдек доғ бўлиб турган ташландиқ харобаларни бузиб, ўрнига замонавий бинолар қуришга, марказни дам олиш масканига айлантиришга аҳд қилинди. Оқсоқоллар, уруш ва меҳнат ветеранлари Арслон Шарипов, Нор Едгоров, Қадам Зокиров, Даврон Неъматов ва Холназар Қурбонов ташаббус кўрсатиб, умумхалқ ҳашарига ўзлари ҳам қатнашиш истагини билдирдилар. Ҳамма енг шимариб ишга киришди.

Мана, ниҳоят, 300 томошабинга мўлжалланган ёзги кинотеатр, унинг ёнида чойхона, маҳалла комитети, оммавий-сиёсий тадбирлар ўтказиш учун клуб бинолари қад кўтарди. Эътиборга молик томони шуки, буларнинг бари ҳамқишлоқлар ҳиммати —ҳашар йўли билан бунёд этилди.

Саъдулло МИСРИЕВ.

ЯНА БИР МАРШРУТ

Оқдарёликлар яна бир қулайликка эга бўлишди. Лойиш —«Москва» — «Янгиқўрғон» ҳамда Самарқанд —Карл Маркс номли — «Янгиобод» колхозлари бўйлаб янги маршрут очилиб, автобус қатнови йўлга қўйилди. Бунда йўл қурилиши ва ремонт участкаси ишчиларининг хизмати катта бўлди. Уларнинг ҳиммати билан 20 километр масофа асфальтланди.

Мастер Акром Тўраев бошчилигидаги Очил Жуманов, Назар Раимқулов, Носир Ражабов, Қаҳҳор Муродов каби йўлсозларнинг жонбозлиги алоҳида ҳурматга сазовор. Йўловчилар улардан миннатдор бўлишмоқда.

Ж. МАЖИДОВ.

ЯНГРА, ДИЛКАШ ДУТОРИМ!

Қизилқумдаги Уста қишлоқни ҳамма санъаткорлар маскани деб атайди. Бу ерда ўз касбининг фидойилари истиқомат қилишади. Улар орасида Алибоевлар оиласи ҳам бор. Бу усталар ясаган дутор ёки торга эга бўлиш ҳар бир созанданинг орзуси. Чунки Алибоевлар қўлидан чиққан миллий музика асбоблари ўзига хос майин, тиниқ ва жарангдор бўлади.

— Бу касбга қизиқишим қачон бошланганини айтишим қийин, — деб бир оз ўйга толади мактаб ўқитувчиси Хўжабек Алибоев. — Менимча оиламиздагиларнинг музикага иштиёқи ниҳоятда баланд.

Биз дутор ва рубоб ясай бошлаганимизга анча бўлди. Бунга ўн йиллар давомида девордаги михда илиқлиқ турган эски дутор сабабчи. Вақт ўтиши билан у чанг босиб, елимлари кўчиб кетган эди. Укам иккаламиз уни «даволаш»га аҳд қилдик. Шундан кейин бу касбга қизиқиб қолдик.

Яхши устанинг довруғи тилдан-тилга ўтиб, эл ичра достон бўлади. Синчковлик, ҳалол меҳнат, касбга муҳаббат Алибоевларга иззат-икром, ҳурмат-эҳтиром келтирди. Уларнинг ҳунари аста-секин бутун қишлоқни мафтун эта бошлади. Ҳозир Саётдаги кўпгина кишилар музика асбобларини ўзлари ясайдиган бўлишган. Алибоевларнинг миришкорлиги туфайли энди бу ер янги ном билан «Уста қишлоқ» деб аталмоқда.

Мен Хўжабекнинг амакиси Холиқул Бозоров ясаган дуторни қўлимга олиб томоша қилдим. Гўзаллиги ва жарангдорлиги жиҳатидан ғоят ноёб бу музика асбоби устанинг жияни Жамолнинг овозига ҳамоҳанг янграйди.

Уста қишлоқдан қайтар эканман, Алибоевлар сингари кишилар билан учрашув дилга равшанлик бахш этишини ҳис қилдим. Назаримда, улар «Янгра, дилкаш дуторим!» деб, эзгуликка, нафосат оламига чорлашаётгандек туюлди.

С. КУМАНИКИН,

СУРАТДА: (чапдан) Жамол ва Хўжабек Алибоевлар.

З. ИМАНАЗАРОВ фотоси.

Фориш райони.

ЯНГИ МАҲСУЛОТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИБ

«Узагропромстрой» мутахассислари Тошкент райони маркази — Келес шаҳрида сабзавот омбори қуришда бирданига бир нечта технологик янгиликдан фойдаландилар. Улар омборда доимий температурани сақлаш учун уч қават керамзит-бетон панеллар ўрнатдилар, шипни эса пенопласт билан қопладилар. Эндиликда 3 минг тонна сиғимли бу омбор ёзнинг жазирама иссиғидан ва қиш совуқларидан пухта ҳимояланди. Замонавий шамоллатиш системаси ҳам ундаги сабзавот ва меваларни яхши сақлайди.

Ҳозир республика қишлоқ индустрияси корхоналарида уй-жой ва ишлаб чиқариш биноларини қуришга кетадиган янги материаллар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилди.

(ЎзТАГ).

Санъат оламида

ЁШ ТОМОШАБИНЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

«Наташахоним», «Ўтган кунлар», «Оловли йўллар» каби қатор фильмларда бош ролларни ижро этган атоқли ўзбек киноактёри Ўлмас Алихўжаев билан учрашиш учун юзлаб ёш томошабинлар Ўш областининг Сўзоқ қишлоғига тўпланишди.

Ҳар бир нарсага жон-дили билан қизиқадиган ёшлар кино санъати сирларини, маҳорат қирраларини билиб олиш, актёр ижро этган қаҳрамонларнинг ички дунёси, характери, эътиқод кучини тўлароқ идрок этиш мақсадида Ў. Алихўжаевга ғоят ранг-баранг ва кутилмаган саволлар билан мурожаат қилдилар. Мустақил ҳаётга илк бор қадам қўяётган ўсмирларга тошкентлик меҳмон ижод машаққатлари, киноактёрлик касбининг муаммолари тўғрисида сўзлаб берди, келгусидаги режалари билан ўртоқлашди.

Шунингдек областнинг Жалолобод, Қорасув, Бозорқўрғон, Ленин районлари марказларидаги мактаб ўқувчилари ҳам Ўлмас Алихўжаев билан учрашиб, катта таассуротлар олдилар.

ТОМОҒИ ҚИЧИГАН

Ҳажвия

Директор оғир гавдасини базўр кўтариб ўрнидан оҳиста турди. «Ҳамма борми» дегандек, ўтирганларни бирма-бир кўздан кечирди. Томоқ қирди. Ўнг томонида ўтирган муовинига «сувдан қуй» ишорасини қилди, галстугини тузатган бўлди ва ниҳоят муовин узатган пахта гулли пиёладан сувни симирди-да, қўлларини шимининг чўнтакларига солганича гап бошлади:

— Ўртоқлар! — деди у замбуруғдек гердайиб. — Умуман олганда, мен сизларга айтсам, ишимиз чакки эмас. Яъни масалан, план тўлаяпти. — Директор бироз тин олди. «Гапим одамларга маъқул тушаяптими» маъносида яна бир бор тўпланганларга нигоҳ ташлади. Пиёладаги сувдан бир қултум ҳўплагач, яна давом этди. — Келинг, сир бўлса ҳам айтай, лекин ҳозирча гап шу ерда қолсин: квартал натижалари бўйича соврин бизники бўлаяпти. Ҳа, кўчма Қизил байроқ, енгил машинаси билан бизнинг ташкилотга бериладн...

— Тавба! — деди ёқа ушлаб истараси иссиқ, қорамағиз, мўйловчалик йигит, ёнида мудраб ўтирган ўрта ёш, хўппа семиз одамни туртиб. — Бу қанақаси, қори ака, планни-ку туҳмати бажардик. Етишмаганини ҳар галгидек чўнтагимиздан кассага топширдик. Яна байроғу, машина... Шуям инсофданми, қори ака?!

— Фил ўлсин, филбон куйсин, акаси, сенга нима! — деб тўнғиллади ҳалиги одам пинагини бузмай. — Узумини егину боғини сўрама, бўтам...

— Жа ғалати гапирдингиз-ку, қори ака! —бироз қизишди қорамағиз йигит. —Ахир ўша планни сизу биз қиламиз-ку. Худо кўрсатмасин, мабодо қўлга тушсак борми, бизлар асфаласофинга кетамиз. Хўжайин четда қолади. Ҳа, «ҳолвани ҳоким ер, калтакни етим», дегандек, хўжайин машинанинг белига минволиб роҳат-фароғат қилади, биз бўлсак куппа-кундузи одамларнинг чўнтагига қўл соламиз. Молларнинг устига «шапка» қўйиб пуллаймиз. Ноёблари ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Унақаси харидорга умуман тегмайди, ҳузурини чайқовчи кўради. Бошқа иложимиз йўқ. Чунки ҳар ойнинг охирида хўжайинни «зиёрат» қилишимиз керак. Бугина эмас, келиб-кетувчи меҳмонлар-чи! Ревизору назоратчилар-чи! Қолаверса, ўзимизда ҳам нафс бор, бола-чақа бор. Ҳалиям харидорга раҳмат денг, ҳаммасини кўтаради, ҳаммасига чидайди. Лекин қачонгача?!

Шу пайт директор қорамағиз йигит томон бурилди ва унга ўқрайганча валдирай кетди:

— Лекин, — деди у устма-уст томоқ қириб, — орамизда ўз вазифасига бармоқ орасидан қарайдиган битта-яримта ҳуснбузарлар ҳам йўқ эмас. Масалан, ўртоқ Ўткировни олайлик. Ўзи бор-йўғи уч синфни битирган, саводсиз. Устига устак у раҳбарлик қилаётган магазинда иш ҳечам талабга жавоб бермайди. План доимо учма-уч тўлдирилади. Ўшандаям турткисиз иш битмайди. Тартиб-интизом бўш. Шунинг учун ҳам харидорлардан тез-тез шикоятлар тушиб туради. Ҳой, ука, ўртоқ Ўткиров! Сенда инсоф деган нарсадан ҳеч бўлмаса бир мисқол борми ўзи? Қўлингдан келмаса нима қиласан бошимизни қотириб? Бўшатиб қўй ўрнини! Ахир қўлидан келадиган уддабурон топилиб қолар. Нон бўлса нонхўр қаҳатми! Иш сўраб келувчиларнинг сони бор, саноғи йўқ. Дипломлилар ишсиз юришипти санқиб...

— Томоғи қичиган, — деди қорамағиз йигит хўппа семиз одамга.— Муддатидан уч кун ўтди, ҳузурига киролганим йўқ...

Мажлис тугади. Хона бир зумда сув сепгандек ҳувиллаб қолди. Директор енгил тин олди. Шишадан пиёлага сув қуйиб ичди. Шу маҳал эшик очилиб қорамағиз йигитнинг боши кўринди.

— Мумкинми, хўжайин? — деди у ва рухсатни кутмасдан хонага кирди. Директорнинг қовоғи солиқ.

— Ҳмм... Сенмисан, Ўткиров?.. Хўш, менда бирор иш-пишинг бормиди? — деди у нохуш, столдан бошини кўтармай.

— Узр, хўжайин... кечирасиз.., — ўзини ноқулай сезиб деди йигит. — Иш кўпайиб кетиб, бироз кечикдим...

— Нимага кечикдинг? Қаерга кечикдинг?

— Айтдиму, хўжайин, ишим кўпайиб кетди деб.

— Менга қара, Ўткиров! Ишингни менга нима дахли бор?

— Ахир...

— Қани мақсадга ке, нима демоқчисан ўзи?

— Ҳали... ҳали.,, ҳалигини олиб келувдим, хўжайин, — дудуқланиб деди йигит.

— Нимани олиб келувдинг? Гапир, забон борми сенда ўзи?

— Ҳалиги... нимайди... ҳа, ҳалиги, ойлик улушингизни олиб келувдим...

— Оббо сен-ей, Ўткиров! Жуда ғалати одамсан-да, укам. Гапни қашғар лағмонидай чўзмай, лўнда қилиб шундоқ демайсанми! — деди директор чакагининг таноби қочиб. — Зап ажойиб йигитсан-да... Ҳмм... демак, олиб келдим дегин?

— Ҳа, ҳа, хўжайин, олиб келдим... Мана, — йигит қалтироқ қўллари билан чўнтагидан қоғозга ўроқли пулни олиб директорнинг столи устига қўяди. Директор илондан чўчиган одамдай ўзини креслонинг суянчиғига ташлади.

— Э-э-э, Ўткиров! Нима қилаяпсан, ука?

— Қўрқманг, хўжайин, бу пул-ку ахир, чақмайди.

— Сен ҳали ёшсан-да, укам. Эҳтиёт бўлмасанг пул шунақаям чақадики, унинг заҳри олдида илоннинг заҳри йўлда қолади, Ўткиров. Инчайкейин, укам, бу идора. Ҳа, идоранинг ҳам қулоғи, ҳам кўзи бор. Ҳовлига олиб борсанг дуруст бўларди. Ҳай, майли, бўлган иш бўлибди. Энди буни олгину, қоғозни ажратиб, ҳув анави (кабинет бурчагидаги сейфга ишора қилиб) ерга, кичик кўзига қўй. Калити ўзида.

— Хўп, бўлади, хўжайин, — деди қорамағиз йигит ва унинг айтганини бажо келтирди.

Директор яйраб кетди. У қўлини йигитнинг елкасига қўйиб, кўзларига саволомуз тикилди:

— Менга қара, Ўткиров! Умрингда бирор марта кутганмисан?

Қорамағиз йигит аввалига раҳбарнинг томдан тараша тушгандек саволини тушунмади, елка қисиб унинг кўзларига ҳайратомуз боқди ва ниҳоят бу мужмал саволнинг мағзини ўзича чақди шекилли:

— Кутганман, хўжайин, кутганман! — деди йигит ҳовлиқиб. — Тўйимизгача келинингиз билан бўладиган висол дамларини жуда кўп марталаб кутганман.

— Менга айт-чи, Ўткиров, ўша кутган пайтларингда озор чекканмисан?

— Бўлмасам-чи, хўжайин! Кечикиб қолган пайтлари бўларди. Ўшанда кўзим тўрт томондан олма териб, оромим йўқолиб, дунё тор бўлиб қоларди. Уни кўришим билан бутун вужудим яйраб, елкамдан тоғ ағанаб тушгандай енгил сезардим ўзимни...

— Бўлди, бўлди! Бас! — йигитнинг гапини бўлди директор ва унинг елкасига қоқди: — Отангга балли! Қойил! Айни кўнглимдагини айтдинг, укам. Гапниям шундоқ зира-пиёзлаб гапирдингки, роҳатижондай эриб кетишимга сал қолди. Яшавор-ей! Биласанми, Ўткиров, мен ҳам ҳар ойнинг охирида сени мана шундай тоқатсизлик билан кутаман. Вақтида келавермасанг, олам кўзимга зим-зиё бўлади. Иштаҳам йўқолиб, уйқум қочади, асабим бузилади. Ҳа, шунақа, укам, озор чекаман. Хўш, Ўткиров, менга айт-чи, барибир шу пулни олиб келасан, лекин ўз вақтида, мени қийнамай олиб келсанг бўлмайдими?

— Ахир...

— Майли, ке, қўй, Ўткиров. Бундан кейин эҳтиёт бўл. Ҳа, кутиш машаққат эканлигини сира унутма, укам. Мени интизор этма.

— Хўп, хўжайин.

— Дарвоқе, менга қара, Ўткиров, — деди директор мулойимлик билан, — Ҳалиги мажлисдаги гапларни яна кўнглингга қаттиқ олиб юрма, укам. Мен шунчаки боягилар олдида айтдим-қўйдим-да. Ўзинг биласан, одамлар кун сайин айнишаяпти, оёқ билан юрмай, бош билан юрадиган бўп қолишаяпти. Эртага бирови: «Ўткиров — директорнинг ҳамтовоғи, эркатойи» дейишдан ҳам қайтмайди. Ҳа, ҳозир совуқ сувниям пуфлаб ичиш керак.

— Ҳаммасини тушунаман, хўжайин...

— Балли, укам, балли! Ҳа, уёғидан кўнглинг тўқ бўлаверсин. Ўзимиз бор эканмиз, ҳеч ким сенинг товуғингни «кишт», мушугингни «пишт» деёлмайди. Майли, энди сен боравер, укам. Мени қабулхонада бошқалар кутиб қолишган бўлса керак.

— Хўп, хўжайин.

Йигит чиқиб кетди. Директор унинг орқасидан қараб қоларкан, истеҳзоли кулди.

— Ҳа, муғомбир, пўстагингни шунақа қоқиб турмасам келиб бўпсан!

Яздон ХУДОЙҚУЛОВ.

Қашқадарё области марказида кейинги вақтда қурилиш, ободончилик борасида кўзга кўринарли ишлар амалга оширилди. Кўплаб савдо шахобчалари, маданий-маиший бинолар барпо этилиб, фойдаланишга топширилди. Яқинда замонавий архитектура услубида қурилган доривор гиёҳлар билан савдо қилинадиган дорихона ишга туширилди. Бу ерда мижозларнинг саволларига жавоб қайтарадиган ва турли маслаҳатлар берадиган алоҳида бўлинма ҳам ташкил этилган. Шифобахш гиёҳлар тоғлар ва адирларда истиқомат қилувчи аҳолидан қабул қилиб олинаяпти.

СУРАТДА: янги дорихонанинг умумий кўриниши.

Ш. ШАРОПОВ фотоси.

(ЎзТАГ).

ЎСМИРЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ ЎЙИНЛАРИ

Мамлакатимизнинг бир неча шаҳарларида давом этаётган чаққонлик, эпчиллик ва маҳорат кўригида республикамиз вакиллари ҳам бўш келишмаяпти. Улар ҳозирча якунланган турларда бир неча бор ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилдилар.

ШАХМАТ. 64 катакли тахта узра баҳслар Ульяновск областининг Димитровград шаҳрида бўлиб ўтди. Уларда республикамизнинг қизлар терма командаси айниқса муваффақиятли иштирок этиб, биринчи ўринни эгаллашди. Қизларимиз ҳал қилувчи учрашувда чемпионликка асосий даъвогар — грузиялик дугоналаридан устун (2:1) келишди. Вакилларимиз турнир якунида 10 очко жамғаришга муваффақ бўлдилар.

Шундай қилиб, Ўзбекистон терма командасининг шахматчи қизлари — самарқандлик Шоиста Раҳматуллаева, наманганлик Нелли Қурмаева ва тошкентлик Надежда Репрун Бутуниттифоқ ўйинларининг олтин медалларига сазовор бўлдилар.

Афсуски, ўсмирларимиз тўғрисида бундай илиқ сўзларни айта олмаймиз. Негаки, улар кучлилар орасида фақат ўнинчи ўринни олишга муваффақ бўлдилар. Ҳолбуки, бундан юқори кўтарилишлари мумкин эди. Аммо бор имкониятлардан фойдалана олишмади.

Ўсмирлар ўртасидаги баҳсларда 15,5 очко тўплаган Россия федерацияси вакиллари ҳурмат шоҳсупасининг биринчи поғонасига кўтарилишди.

ОҒИР АТЛЕТИКА. Ёш полвонлар Горькийда беллашдилар. Республикамиз спортчиларидан уч нафари совриндорлар сафидан ўрин олди. Улар орасида Сергей Казадаев айниқса қувончли натижага эришди. У 75 килограммгача вазн тоифасида ғолиблик учун курашиб, олтин медални қўлга киритди. Навоийлик Илгиз Камолов кумуш, фарғоналик Нодир Сулаймонов бронза медаллари билан тақдирланишди.

Мусобақалар давом этаяпти. Республикамиз полвонлари умумий ҳисобда 3.210 очко билан иккинчи ўринга чиқиб олдилар. 3.234 очко тўплаган Белоруссия терма командаси биринчи ўринда бормоқда.

ВЕЛОПОЙГА. Спортнинг бу тури бўйича Бутуниттифоқ ўйинлари май ва июнь ойларида Грузияда кўп кунлик мусобақаларни ўтказиш билан бошланган эди. Мана энди ўсмирлар Горькийда команда ва группа баҳсларида қатнашаяптилар.

Афсуски, ҳамюртларимиз мусобақаларда муваффақиятли иштирок эта олишмади. Улар бор-йўғи 61 очко жамғариб, 12-ўринни эгалладилар. Ён қўшнимиз — қозоғистонлик велосипедчилар биринчи ўринни олишди. Кейинги икки ўринни Украина ва РСФСР вакиллари эгаллашди.

ТЕАТРНИНГ ТАШРИФИ

Ўзбекистондаги энг ёш ижодий коллективлардан бири — Сирдарё область Олим Хўжаев номли музикали драма театрининг Қирғизистон ССР Ўш областига қилган гастроллари муваффақиятли ўтмоқда. Бозорқўрғон районидаги Отабекова номли совхоз клубида гастроль группаси озарбайжон драматурги Ш. Алиевнинг «Хўжа Насриддин ва Азроил» комедиясини намойиш қилди.

Бозорқўрғон томошабинларининг Сирдарё театри коллективи билан учрашувлари бундан олдин ҳам бўлиб ўтган эди. Беш йил муқаддам ўзбек санъаткорлари бу ерга арман драматурги А. Папаян пьесаси асосида саҳнага қўйилган «Хорижий куёв» спектаклини олиб келишганди.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Абдулҳамид Ғафуров, Тўлабой Қаноатов, Шарофиддин Эшонхўжаев ва Роза Дўсматованинг чиқишларини томошабинлар қизғин кутиб олдилар.

Сирдарёликлар Сўзоқ, Ленин, Қорасув, Ўзган районлари меҳнаткашларини ҳам ўз санъатлари билан мамнун этдилар.

З. ЖЎРАБОЕВ.

Редактор А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

26 АВГУСТ, ЖУМА

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Навқирон Россия». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
10.10 СССР халқларининг қўшиқлари ва рақслари.
10.40 Мультфильмлар. «Катталар ва кичиклар ҳақида», «Қўзичоқ ва қўшоёқ қандай қилиб яхшилик излашди», «Юлдузли эртак», «Қора чигиртка ва қўнғиз».
11.15 Янгиликлар.
* * *
16.00 Янгиликлар.
16.15 «Қайта қуриш прожектори».
16.25 «Агросаноат ишлари ва ташвишлари». Телевизион ҳужжатли фильмлар: «Боғлар барпо этилаётган жойда», «Атагининг машаққатли баҳори».
17.00 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув.
17.30 Литва телевидениесининг программаси.
18.35 «Новаторлар ва консерваторлар».
19.20 «Дунё воқеалари».
19.40 **Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан.**
20.25 «Навқирон Россия». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Останкино сарой-музейида музикали ёз». «Сеҳрли сарой». Г. Алексидзенинг М. Глинка музикасига яратган хореографик миниатюралари.
22.50 «Интерсигнал».
23.20 Внуково ишлаб чиқариш бирлашмаси Маданият ва техника саройи «Голубие крилья» халқ эстрада-симфоник оркестрининг концерти.
23.40 «Нигоҳ». Тунги информацион-музикали программа.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.20 «Лидия Забилята». Фильм-концерт («Укртелефильм»).
9.55 «Билмасвойнинг саргузаштлари». Мультфильм. 9 ва 10-қисмлар.
10.30 «Москва бўйлаб саёҳат. Замоскворечье». Ҳужжатли фильм.
10.50 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.20 Болалар учун фильм. «Аччиқ данак» («Ўзбекфильм»).
12.20 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
12.50 Дўстлар экрани. «Дадамга қандай ёрдамлашиш керак». Телевизион бадиий фильм.
14.10 Янгиликлар.
14.20 «Қалбимда неки бор бўлса...» Композитор В. П. Соловьёв-Седой ҳаёти ва ижоди ҳақида хроникал-ҳужжатли фильм.
15.20 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Салом, доктор». Телевизион бадиий фильм (Одесса киностудияси).
* * *
18.35 Янгиликлар.
18.45 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. Д. Алексеев (фортепьяно).
19.20 «Ҳайвонот оламида».
20.20 «Тенгиз». Ҳужжатли фильм премьераси. Қозоғистондаги нефть кони ҳақида («Қозоқфильм»).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Бадиий гимнастика. СССР кубоги.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Дўстлар экрани. «Ўз-ўзини ҳимоя қилиб». Бадиий фильм (ПХР).
23.30 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.05 «Биз — шахтёрмиз». Ҳужжатли фильмлар программаси.
15.45 Болалар учун фильм. «Сотилган кулги». 1 ва 2-сериялар.
18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Зор эдим бир кўргани...»
19.00 Халқаро сиёсатнинг муҳим масалалари. Маҳаллий можароларни ҳал этиш йўллари.
19.30 «Ўзбекистон — Ноқоратупроққа». РСФСРнинг Ноқоратупроқ зонасига Ўзбекистоннинг оталиқ ёрдами ҳақида. 2-кўрсатув (рус.).
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 «Шаҳар шовқинидан йироқда». Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Седеф» турк ансамблининг чиқиши (Кувасой шаҳри).
21.15 «Долзарб интервью».
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Ҳамза номли ўзбек Давлат академик драма театрининг 70 йиллигига. «Саҳна усталари». Аброр Ҳидоятов.
23.05 «Цирк! Цирк! Цирк!».
23.45 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.40 Ҳужжатли фильмлар экрани.
20.30 «Спорт кинопанорамаси» (рус.).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Кооперативлар. Тикланишнинг машаққатли йўллари». Кооперативларни ривожлантириш муаммолари ҳақида.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р. 14085. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2077. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12